

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Навчально-науковий інститут практичної культурології та арт-менеджменту
Кафедра психології та гуманітарних дисциплін

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

на тему:

**КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Виконала:

студентка 2 курсу, групи МКР-31-23з
спеціальності: 034 «Культурологія»
Василенко Лілія Анатоліївна

Науковий керівник:

докторка культурології, професорка
Овчарук Ольга Володимирівна

Рецензентка:

докторка культурології, професорка,
в. о. завідувачки кафедри вокального
мистецтва Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв,
Заслужена діячка мистецтв України
Садовенко Світлана Миколаївна

Допустити до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ 4 від «20» листопада 2024 р.

Завідувач кафедри д. іст. н. С. Х. Литвин

(_____) _____

Київ 2024

АНОТАЦІЯ

Василенко Л.А. Культурно-просвітницька діяльність як чинник формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 034 «Культурологія». Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2024.

У кваліфікаційній роботі досліджено роль культурно-просвітницької діяльності у формуванні культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України (НГУ). Проаналізовано значення культурологічної компетентності як складової професійної підготовки офіцерів, що включає знання про культурні, історичні та соціальні аспекти суспільства. Особливу увагу приділено інтеграції просвітницьких програм та ініціатив у навчальний процес НГУ, що сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та емоційного інтелекту у курсантів.

У дослідженні розглядаються наявні методи та форми культурно-просвітницької діяльності, що впроваджуються у Національній гвардії України. Зокрема, увага приділяється програмам, що сприяють формуванню ціннісних орієнтацій, розвитку комунікативних навичок та емоційного інтелекту у курсантів. Досліджуються також успішні практики культурного виховання, що допомагають формувати позитивний імідж військовослужбовців і сприяють їх соціалізації.

Крім того, у роботі визначено проблеми та виклики, які постають в умовах сучасних змін в Україні. Виявлено необхідність удосконалення системи культурно-просвітницької роботи у НГУ через розробку нових програм, які інтегрують культурні цінності у професійну підготовку офіцерів. Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності виконання службових обов'язків та формуванню морально-етичних стандартів.

Важливим аспектом роботи є оцінка впливу культурно-просвітницької діяльності на формування командного духу та патріотизму у майбутніх офіцерів. Доведено, що культурно-просвітницька компетентність сприяє розвитку

лідерських якостей, необхідних для успішного виконання завдань у складних умовах. Залучення до культурних ініціатив та заходів стимулює курсантів до активної громадської позиції, сприяє формуванню їх як соціально відповідальних громадян.

Висновки, які містяться у кваліфікаційній роботі, свідчать про важливість розвитку культурологічної компетентності для військовослужбовців. Робота може слугувати основою для подальших досліджень у сфері військової освіти та культурного виховання в Україні, підкреслюючи значення культурно-просвітницької діяльності як чинника формування компетентних і свідомих офіцерів, здатних виконувати свої обов'язки в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: культурно-просвітницька діяльність, культурологічна компетентність, професійна підготовка, патріотизм, комунікативні навички.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	6
1.1. Історичні аспекти розвитку культурно-просвітницької діяльності у військовій сфері	6
1.2. Сутність поняття «культурно-просвітницька діяльність» як чинника в підготовці військових кадрів	30
1.3. Значення культурного впливу у формуванні національної самосвідомості та патріотичних переконань	36
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	45
2.1. Роль культурно-просвітницької діяльності у формуванні світоглядної культури офіцерів Національної гвардії України	45
2.2. Взаємозв'язок культурно-просвітницької діяльності із моральним вихованням майбутніх офіцерів Національної гвардії України	55
2.3. Методи та форми реалізації культурно-просвітницької діяльності у сучасних військових навчальних закладах	64
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	69
3.1. Сутність поняття «культурологічна компетентність»	69
3.2. Шляхи формування культурологічної компетентності в процесі культурно-просвітницької діяльності офіцерів Національної гвардії України ..	80
3.3. Сучасні підходи до розвитку культурологічної компетентності майбутніх офіцерів у військових навчальних закладах	87
ВИСНОВКИ	93

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ.....	100

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Підготовка майбутніх офіцерів Національної гвардії України передбачає не лише формування професійних навичок, але й глибокого розуміння культурних та соціальних аспектів, що впливають на повсякденну діяльність офіцерів. В умовах інтеграції України в європейський та світовий простір особливо важливо формувати у військовослужбовців цінності, які сприяють не лише виконанню службових обов'язків, але й взаємодії з громадськістю. Зростає потреба в офіцерах, здатних до комунікації, співпраці та культурного діалогу. У цьому контексті культурно-просвітницька діяльність набуває особливого значення, оскільки вона сприяє формуванню відповідних компетенцій та цінностей.

Відтак, необхідність здійснення культурно-просвітницької діяльності в контексті формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України зумовлена сучасними викликами, з якими стикається українське суспільство. У умовах глобалізації, інформаційних технологій та стрімких соціальних змін виникає потреба в особистостях, які не лише володіють військовими навичками, але й здатні ефективно взаємодіяти з різними верствами населення, розуміти культурні особливості та цінності. Культурологічна компетентність стає необхідною умовою для успішного виконання службових обов'язків, оскільки вона сприяє формуванню адекватного сприйняття соціальних реалій і забезпечує військовослужбовців знаннями, які дозволяють підтримувати морально-етичні норми в їхній діяльності.

Дослідженням культурно-просвітницької діяльності як чинника формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів займалися багато класиків та сучасних науковців. О. Є. Антонова та Л. П. Маслак в монографії «Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід» [1, с. 150] розглядають культурологічну компетентність як необхідний компонент професійної підготовки офіцерів радіоінженерної спеціальності, підкреслюючи значення культурного аспекту у професійній діяльності. В якій своїй роботі І. В. Зайцева розкриває значення культурологічного компонента у професійній

освіті в університетському середовищі, що є актуальним і для військових навчальних закладів [19, с. 393]. В. О. Медведєва підкреслює вплив культурологічної освіти на розвиток обдарованої особистості, акцентуючи на важливості культурного виховання в підготовці майбутніх лідерів та офіцерів. Віталій Керницький у своїй роботі зазначає Тенденції управління сучасними військовими закладами культури на прикладі окремої військової частини збройних сил України. Ці дослідження є цінним джерелом для обґрунтування теми культурно-просвітницької діяльності у контексті формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів [30, с. 185].

Мета дослідження – виявити роль та значення організації культурно-просвітницької діяльності у формуванні культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України.

Досягнення цієї мети вимагає розв’язання **дослідницьких завдань**:

- дослідити історичні етапи розвитку культурно-просвітницької діяльності у військових структурах, зокрема в контексті Національної гвардії України;
- обґрунтувати сутність поняття «культурно-просвітницька діяльність» як чинника у підготовці військових кадрів;
- дослідити зв’язок між культурно-просвітницькою діяльністю та розвитком патріотичних і морально-етичних цінностей у курсантів;
- запропонувати методи та форми реалізації культурно-просвітницької діяльності у сучасних військових навчальних закладах.
- визначити та обґрунтувати шляхи формування культурологічної компетентності в процесі культурно-просвітницької діяльності.

Об’єкт дослідження – культурно-просвітницька діяльність як основа формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національній гвардії України.

Предмет дослідження – форми, методи та програми, реалізація яких сприяє формуванню культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національній гвардії України.

Практичне значення роботи полягає в можливості їх застосування для вдосконалення навчальних програм та методики підготовки офіцерів НГУ. Результати дослідження можуть бути використані для розробки нових культурно-просвітницьких ініціатив, спрямованих на підвищення культурологічної компетентності військовослужбовців, а також для реалізації державних програм у галузі освіти та військової підготовки. Проведене дослідження може сприяти вдосконаленню шляхів формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України, а також сприяти зміцненню зв'язків між військовими та цивільним населенням. Це, в свою чергу, підвищує ефективність служби в Національній гвардії України та посилює національну безпеку через формування освічених, культурних та соціально відповідальних військовослужбовців.

Ключові практичні результати дослідження були представлені в праці: Василенко Л.А. Культурологічна компетентність як складова професійної підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України. VIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених, аспірантів та магістрантів «Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір», м. Київ

РОЗДІЛ 1.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

1.1. Історичні аспекти розвитку культурно-просвітницької діяльності у військовій сфері

Діяльність щодо культурного та просвітницького розвитку майбутніх офіцерів Національної гвардії України включає комплекс освітніх та виховних заходів, орієнтованих на формування культурних цінностей, моральних орієнтирів та соціально важливих принципів, що забезпечують підготовленість до виконання службових обов'язків у сучасних умовах. Ця діяльність є важливим елементом, який орієнтований на формування світоглядної зрілості та культурологічної компетентності, що становить базу для ефективної побудови міжособистісних та соціокультурних зв'язків у професійному середовищі. У процесі професійної підготовки офіцерів акцент робиться як на теоретичних знаннях, так і на практичних заняттях, які сприяють розвитку культурної свідомості та критичного мислення. Теоретико-методологічні засади дослідження зосереджуються на аналізі сучасних викликів культурного виховання, що виникають в умовах динамічних суспільних змін і високих вимог до професійної етики офіцерів. Культурно-просвітницька діяльність у підготовці майбутніх офіцерів набуває особливого значення в умовах зростання соціальної відповідальності, посилення інтеграційних процесів в армії та необхідності розвивати здатність до міжкультурного діалогу. Перспективи розвитку цієї сфери пов'язані з удосконаленням навчальних програм, що мають відповідати сучасним стандартам культурологічної компетентності. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність стає основою для всебічного культурного та професійного зростання майбутніх офіцерів, що готуються до служби в Національній гвардії України. Професійна підготовка офіцерів не може бути

успішною без врахування культурних аспектів, що забезпечує формування гармонійної особистості [34, с. 426].

Роль культурно-просвітницької діяльності в історичному контексті завжди мала значний вплив на формування суспільних цінностей та моральних стандартів. Культурно-просвітницька діяльність закладала основу для розвитку національної ідентичності, оскільки через неї передавалися знання про традиції, мову та звичаї народу. У різні історичні періоди ця діяльність змінювалася, пристосовуючись до соціальних і політичних умов, що сприяло зміцненню національної єдності та колективної свідомості. В епоху Античності та Середньовіччя культурно-просвітницька діяльність здійснювалася через релігійні традиції, філософію та мистецтво, які підсилювали моральні орієнтири суспільства. У Новий час, коли посилилася роль науки й раціональності, культурно-просвітницька діяльність набула більш світського характеру, але залишалася інструментом консолідації суспільства. З розвитком державних інституцій уряди різних країн почали активно впливати в цю сферу через освітні ініціативи, орієнтовані на виховання патріотизму та соціальної відповідальності. Культурно-просвітницька діяльність також стала засобом передання знань про історію та національні надбання, сприяючи формуванню почуття належності до спільноти. Завдяки такій діяльності зміцнювалися соціальні зв'язки та формувалася цілісна громадська свідомість. У сучасному світі культурно-просвітницька діяльність залишається важливим чинником, що забезпечує гармонійний розвиток суспільства в умовах глобалізації.

На початку ХХ століття культурно-просвітницька діяльність стала важливим інструментом формування громадянського суспільства і набувала особливого значення в умовах зростаючої національної самосвідомості. В епоху модернізму ця діяльність сприяла розвитку критичного мислення, необхідного для адаптації до політичних змін та наукового прогресу. Військові конфлікти, що відбувалися у цьому столітті, підкреслили потребу в культурно-просвітницькій діяльності як засобі зміцнення моральної стійкості та національної згуртованості. У багатьох країнах вона стала базисом для підготовки молодих

поколінь до захисту своєї батьківщини, відіграючи ключову роль у патріотичному вихованні. Особливого значення це набуло в державах, залучених до світових воєн, де культурно-просвітницька діяльність допомагала формувати готовність до самопожертви заради національних інтересів. Після завершення воєнних дій відбувалося відновлення культурних цінностей, що сприяло побудові нових суспільств, де культурно-просвітницька діяльність знову виходила на перший план. У післявоєнний час вона слугувала об'єднуючим фактором для націй, забезпечуючи відновлення духовної єдності та стабільності. Отже, культурно-просвітницька діяльність протягом ХХ століття була невід'ємною складовою суспільного розвитку, сприяючи зміцненню моральних та ідеологічних основ націй.

У сучасному контексті культурно-просвітницька діяльність набула нових форм і завдань, адаптуючись до викликів глобалізації та міжкультурної інтеграції. Сьогодні ця діяльність сприймається не лише як спосіб передачі знань про національні традиції, але й як інструмент для розвитку толерантності та поваги до культурного різноманіття на глобальному рівні. Завдяки розвитку інформаційних технологій культурно-просвітницька діяльність отримала нові можливості для поширення через цифрові платформи, які активно сприяють збереженню та популяризації культурної спадщини. На тлі сучасних соціальних викликів, таких як міжетнічні конфлікти та соціальна поляризація, вона виконує об'єднавчу функцію, сприяючи порозумінню між різними народами. Також культурно-просвітницька діяльність відіграє важливу роль у формуванні відповідального громадянства, яке ґрунтується на цінностях миру, прав людини та взаємоповаги. У сучасному світі вона слугує універсальною платформою для зміцнення соціальної згуртованості та активізації громадянської позиції. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність залишається ключовим чинником, що забезпечує гармонійний розвиток суспільства, сприяє подоланню викликів сучасності та підтримує сталість соціальних процесів.

Культурно-просвітницька діяльність та сучасна культура України відіграють ключову роль у формуванні культурологічної компетентності

майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Сучасна культура ХХІ століття відображає динамічні зміни, що відбуваються в українському суспільстві, та містить широкий спектр цінностей, ідеалів і традицій, які важливі для розуміння національної ідентичності. Офіцери, що розуміють культурні та духовні орієнтири сучасної України, стають не лише компетентними професіоналами, а й свідомими громадянами, які з повагою ставляться до культурної спадщини й традицій свого народу [10, с. 241].

Культурно-просвітницька діяльність сприяє тому, що майбутні офіцери можуть інтегрувати культурні цінності у власний світогляд, що є важливим елементом їхньої підготовки. Через участь у культурних заходах, ознайомлення з історією та традиціями українського народу курсанти набувають розуміння важливості національних символів, державних і суспільних цінностей. Це зміцнює патріотичні переконання, розвиває громадянську відповідальність і стимулює бажання захищати культурні надбання України. Такий підхід допомагає курсантам глибше усвідомити свою роль як захисників держави, що оберігає національні ідеали та суверенітет.

Основи прикладної культурології та культурно-просвітницька діяльність є ключовими елементами у процесі формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Прикладна культурологія спрямована на практичне застосування знань про культуру для формування світогляду, моральних цінностей та поведінкових установок, що мають значення для військової служби. Це включає розуміння культурних символів, історичних подій, національних традицій, що дозволяє офіцерам діяти в контексті культурної свідомості й поваги до національної ідентичності. Володіння прикладними аспектами культурології допомагає військовослужбовцям орієнтуватися у культурному середовищі, поважати його специфіку та інтегрувати національні цінності у свою професійну діяльність [35, с. 54].

Культурно-просвітницька діяльність, як практичний інструмент, сприяє поглибленню культурних знань та етичного виховання майбутніх офіцерів. Через освітні заходи, які можуть включати лекції, семінари, екскурсії,

обговорення культурно-історичних тем, курсанти отримують можливість усвідомити значення культурних цінностей та етичних норм у своїй роботі. Така діяльність допомагає закріпити знання, здобуті в рамках прикладної культурології, і розвиває у військових соціальні та комунікативні навички, необхідні для ефективної взаємодії з цивільним населенням та іншими військовими підрозділами.

Історичні аспекти розвитку культурно-просвітницької діяльності в військовій сфері мають глибоке коріння, яке сягає ще часів античності. У давніх цивілізаціях, таких як Рим та Греція, військові формування часто залучали культурні елементи у своє повсякденне життя. Військові діячі розуміли важливість морального та культурного виховання своїх солдатів, що сприяло зміцненню духу та згуртуванню колективу. Наприклад, у Римській імперії військові підрозділи активно долучалися до культурних подій, таких як театральні вистави та спортивні змагання, що сприяло розвитку почуття єдності серед солдатів. Цей підхід заклав основи для подальшого розвитку культурно-просвітницької діяльності у військовій сфері, показуючи, що культура може бути ефективним інструментом для виховання дисципліни та патріотизму.

У середньовіччі культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері отримала новий розвиток завдяки рицарським орденам. Ці ордени не лише виконували військові завдання, але й сприяли розвитку мистецтв, науки та освіти. Рицарі брали участь у культурних змаганнях і святах, що сприяло формуванню етичних норм і цінностей, які були важливі для їхньої служби. Наприклад, рицарський кодекс честі передбачав не лише військову доблесть, але й благородство, вміння вести культурні бесіди та повагу до супротивників. Це свідчить про те, що військова служба завжди була тісно пов'язана з культурними цінностями, що формували особистість військовослужбовця. Система мала на меті не лише покращення бойових здібностей, але й розвиток моральної культури та самовідданості, що допомагало у формуванні ідеального образу воїна-лідера, готового захищати свою батьківщину.

У період Відродження військові структури почали все більше приділяти уваги культурному просвітництву, усвідомлюючи його важливість для моральної та психологічної підготовки солдатів. Культурні програми почали включати навчання мистецтвам, філософії та риторики, що сприяло розвитку критичного мислення у військовослужбовців. Зокрема, багато європейських армій організовували театральні вистави для своїх солдатів, які не лише розважали, але й підвищували їхню мораль. Це дозволило військовим не лише покращити свої навички спілкування, але й зміцнити командний дух. Крім того, культура стала способом підтримки зв'язків між військовими та цивільним населенням, що допомагало зміцнювати патріотичні почуття.

У XVIII та XIX століттях розвиток культурно-просвітницької діяльності у військовій сфері набуває нових форм з появою регулярних армій та військових училищ. У цей період культурне просвітництво стає невід'ємною частиною навчання офіцерів. Військові академії почали впроваджувати курси з історії, філософії, військової етики та культурології, що допомагало формувати освічених та відповідальних командирів. Наприклад, у Франції військові академії активно впроваджували культурні програми, що включали вивчення класичної літератури та мистецтв, що підвищувало загальний культурний рівень офіцерів. Цей підхід підкреслював важливість поєднання військової дисципліни з культурним розвитком, формуючи цілісну особистість.

У XX столітті, особливо під час Другої світової війни, культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері набрала нового розмаху, ставши важливим елементом моральної підтримки та формування бойового духу. Армії багатьох країн активно використовували культуру як інструмент для підвищення морального духу своїх солдатів. Наприклад, у США було створено спеціальні театри для військовослужбовців, де проводилися вистави та концерти, які сприяли підвищенню бойового духу. Культурні заходи також використовувалися для забезпечення психологічної підтримки солдатів, що допомагало знижувати стрес та втому під час бойових дій. Цей досвід показав, що культурно-

просвітницька діяльність може відігравати важливу роль у підтримці морального стану військовослужбовців, особливо в умовах конфлікту.

Після війни культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері продовжила розвиватися, отримуючи нові форми у зв'язку з розвитком суспільства. Військові організації почали більше уваги приділяти організації культурних подій, фестивалів та свят, які дозволяли зміцнити зв'язки між військовими та цивільним населенням. Наприклад, в Україні організація військових парадів та культурних заходів національного масштабу стала традицією, що сприяє патріотичному вихованню молоді. Курсанти навчаються цінувати культурну спадщину своєї держави, розуміти важливість збереження історичної пам'яті та національних традицій. Залучення курсантів до культурних заходів сприяє формуванню їхньої відповідальності як майбутніх офіцерів, які не лише повинні вміти воювати, а й мати високі моральні та етичні стандарти, відповідати перед суспільством за свої вчинки. Це не лише підвищує престиж армії, але й сприяє формуванню позитивного іміджу військових у суспільстві. Культурно-просвітницька діяльність стала важливим інструментом для зміцнення громадської підтримки армії та формування національної ідентичності.

У сучасних умовах культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері продовжує залишатися актуальною, адаптуючись до нових викликів. Сьогодні офіцери повинні бути готовими до роботи в умовах глобалізації, що вимагає від них знань про різні культури та традиції. Важливими аспектами сучасного культурного просвітництва є міжкультурний діалог та інтеграція культурних цінностей у військове навчання. Наприклад, програми обміну офіцерами між країнами дозволяють їм поглибити розуміння інших культур і традицій, що є важливим для виконання міжнародних завдань [4, с. 59]. Програми культурно-просвітницької діяльності також підтримуються з боку урядів та міжнародних організацій, що підкреслює важливість підготовки військових до багатокультурного середовища. Деякі країни, зокрема США та Великобританія, активно інвестують у культурно-освітні програми для військових, адже це

сприяє покращенню міжнародної репутації та ефективності їхніх збройних сил. Українські військові, які проходять підготовку за підтримки НАТО, також отримують необхідні знання та навички для служби в міжнародних миротворчих місіях. Культурно-просвітницька діяльність стає не лише інструментом внутрішнього виховання, але й засобом зміцнення міжнародних відносин [1, с. 152].

Історичні аспекти розвитку культурно-просвітницької діяльності у військовій сфері демонструють важливість культури для формування ефективних військових структур. Від античних часів до сучасності культура завжди була невід'ємною частиною військового життя, сприяючи моральному та психологічному розвитку особового складу. Культурно-просвітницька діяльність допомагає формувати не лише професійні, але й особистісні якості офіцерів, які є важливими для їхньої служби. Цей підхід до освіти і виховання військовослужбовців залишається актуальним у сучасному світі, де міжкультурні відносини та комунікація стають все більш важливими. Культурне просвітництво в військовій сфері є не лише історичною спадщиною, але й необхідною умовою для успішного виконання службових обов'язків у сучасному світі. Один з ключових аспектів культурно-просвітницької діяльності у військовій сфері сьогодні – це розвиток критичного мислення та культурної гнучкості військовослужбовців. Ці якості допомагають їм швидко адаптуватися до умов різних країн і регіонів, розуміти потреби місцевого населення та уникати культурних конфліктів. Наприклад, вивчення історії та культури країни перебування стало обов'язковою частиною підготовки миротворців, які працюють у зонах конфліктів. Це сприяє побудові довіри з боку місцевого населення і забезпечує успішне виконання завдань. Особливо актуальним культурне просвітництво стає в умовах сучасної гібридної війни, де інформаційна складова відіграє ключову роль. Військові повинні розуміти культурний контекст і комунікаційні стратегії, які використовуються в зоні конфлікту, щоб ефективно протистояти інформаційним загрозам. У цьому контексті усвідомлення культурних аспектів та здатність ефективно взаємодіяти

з цивільним населенням можуть стати вирішальними для досягнення успіху не лише на полі бою, але й у боротьбі за вплив у медіа та інформаційному просторі.

Культурно-просвітницька діяльність та сучасна культура України є важливими чинниками у формуванні культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Сучасна культура XXI століття відображає динамічні зміни, що відбуваються в українському суспільстві, та містить широкий спектр цінностей, ідеалів і традицій, які важливі для розуміння національної ідентичності. Офіцери, що розуміють культурні та духовні орієнтири сучасної України, стають не лише компетентними професіоналами, а й свідомими громадянами, які з повагою ставляться до культурної спадщини й традицій свого народу [9, с. 216].

Культурно-просвітницька діяльність сприяє тому, що майбутні офіцери можуть інтегрувати культурні цінності у власний світогляд, що є важливим елементом їхньої підготовки. Через участь у культурних заходах, ознайомлення з історією та традиціями українського народу курсанти набувають розуміння важливості національних символів, державних і суспільних цінностей. Це зміцнює патріотичні переконання, розвиває громадянську відповідальність і стимулює бажання захищати культурні надбання України. Такий підхід допомагає курсантам глибше усвідомити свою роль як захисників держави, що оберігає національні ідеали та суверенітет.

Релігійні цінності завжди відігравали важливу роль у формуванні військових традицій, адже вони закладали основи моральності, відданості та дисципліни серед військових. У багатьох культурах релігійні обряди та вірування слугували засобом підтримки морального духу солдатів, підкріплюючи їхню стійкість перед випробуваннями на полі бою. Релігія забезпечувала відчуття вищої мети та підкреслювала обов'язок воїнів перед божественними силами або своїм народом, що зміцнювало їхню відданість та готовність до самопожертви. Часто релігійні ритуали ставали частиною підготовки до бою, символізуючи очищення та надання благословення на дії військових. У християнських, мусульманських та інших культурах релігія

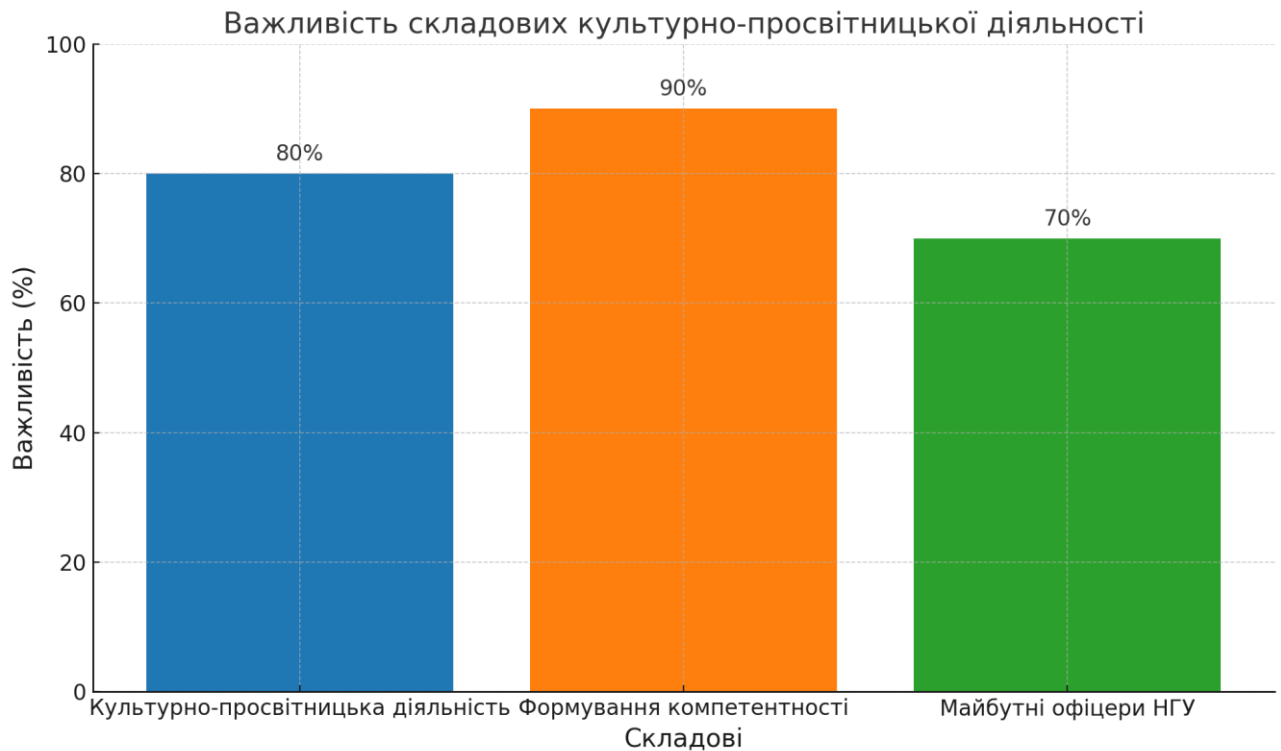
пропонувала чіткі моральні орієнтири для військових, забезпечуючи їхні дії етичними рамками. Крім того, релігійні лідери та символи виступали авторитетами, які допомагали підкріплювати дух єдності та моральної витривалості в армії. Таким чином, релігійні цінності створювали основу для формування довготривалих військових традицій, що переходили з покоління в покоління.

Етнічні цінності також мали великий вплив на становлення військових традицій, адже вони відображали культурні особливості, звичаї та традиції кожного окремого народу. У різних етнічних групах були свої специфічні обряди та символи, що підкреслювали їхню національну ідентичність та допомагали зберегти унікальність військових традицій. Наприклад, в українському козацтві існували свої унікальні традиції, пов'язані з військовою честю, братерством та повагою до старшини, що допомагало козакам зберігати високу моральну готовність та єдність. Етнічні традиції формували особливий військовий кодекс, заснований на культурних звичаях, що підтримував бойовий дух і мотивував військових до захисту своєї землі. Завдяки етнічним цінностям військові традиції зберігали історичну пам'ять та національну гордість, що передавалося від старших поколінь до молодших. Крім того, етнічні символи та ритуали часто використовувалися для позначення вірності своїй культурі та готовності боронити свій народ. Таким чином, етнічні цінності додавали глибокого значення військовим традиціям, роблячи їх невід'ємною частиною ідентичності народу.

Патріотичні цінності є важливим елементом у формуванні військових традицій, адже вони підкреслюють відданість воїнів своїй країні та її народу. Патріотизм мотивує військових до захисту національних інтересів, збереження незалежності та територіальної цілісності, що є основою військової служби. Патріотичне виховання формує в солдатів почуття відповідальності перед своєю країною, гордість за її досягнення та готовність захищати її навіть ціною власного життя. Історичні подвиги та героїчні постаті стають частиною патріотичного виховання, створюючи зв'язок між сучасними військовими та

їхніми попередниками. Такі символи патріотизму, як національний прапор, герб або військовий гімн, служать потужними емоційними маркерами, що об'єднують військових навколо спільної мети та цінностей. Патріотичні цінності сприяють підтриманню бойового духу та єдності серед військових, особливо під час виконання складних завдань у період військових конфліктів. Таким чином, патріотичні цінності формують непорушні військові традиції, що підкріплюються любов'ю до батьківщини та почуттям національної гідності.

У процесі підготовки офіцерів Національної гвардії України теоретичні основи культурно-просвітницької діяльності набувають особливої актуальності. Офіцери, які беруть участь у культурних програмах, не лише розвивають свої професійні навички, але й формують особисті якості, необхідні для ефективної служби. Наприклад, участь у культурних тренінгах може допомогти офіцерам розвинути комунікативні навички, які є критично важливими в умовах військової служби. Вивчення соціокультурних чинників, таких як національні традиції та етика, забезпечує офіцерів знаннями, які допоможуть їм взаємодіяти з цивільним населенням «Рис. 1.1.». Це важливо для підтримки довіри та співпраці між військовими і суспільством. Отже, підготовка офіцерів у контексті культурного просвітництва стає важливою складовою їхньої професійної ідентичності.

«Рис. 1.1. Важливість складових культурно-просвітницької діяльності»

Методологічний підхід до дослідження культурно-просвітницької діяльності, передбачає використання різних методів, які допомагають глибше зрозуміти цю проблему. Якісні методи, такі як інтерв'ю та фокус-групи, можуть бути використані для збору інформації про думки та переживання учасників культурних програм. Кількісні методи, включаючи анкетування, дозволяють отримати статистичні дані, які можуть підтвердити або спростувати гіпотези про ефективність певних ініціатив. Наприклад, дослідження, що аналізує вплив культурних програм на поведінку молоді, може включати в себе анкетування учасників до і після заходів. Такі дослідження допомагають адаптувати програми до потреб суспільства, роблячи їх більш релевантними і ефективними. Загалом, методологічний підхід до даного дослідження є необхідним для забезпечення її сталого розвитку та успішного впровадження в систему підготовки офіцерів.

Одним із ключових аспектів є його спрямованість на розвиток особистості, формування її моральних і етичних якостей. Культурне просвітництво забезпечує виховання патріотизму та соціальної відповідальності, що є важливими для офіцерів. У цьому контексті важливо також враховувати специфіку військової служби, яка вимагає від особистості високої

самодисципліни та відповідальності. Культурна діяльність може включати в себе організацію культурних заходів, творчих конкурсів, семінарів та тренінгів. Такі ініціативи допомагають формувати активну життєву позицію у майбутніх офіцерів.

Патріотизм, вихований через культурні ініціативи, допомагає офіцерам усвідомити свою роль у захисті національних інтересів. Участь у культурно-просвітницьких заходах дозволяє офіцерам зануритися в національні традиції, історичні цінності та культурну спадщину, що зміцнює їхнє почуття належності до нації. Такі ініціативи включають вивчення історії рідного краю, відвідування музеїв, участь у національних святах та відзначення пам'ятних дат. Завдяки цьому офіцери отримують можливість бачити зв'язок між їхньою професійною діяльністю та збереженням культурних цінностей, що є важливим аспектом патріотичного виховання. Офіцери, які беруть участь у таких ініціативах, краще усвідомлюють відповідальність за майбутнє держави та стають захисниками її культурних надбань. Патріотизм формується не лише як емоційне відчуття, але й як раціональне усвідомлення важливості захисту своєї землі, культурного та історичного спадку.

Культурні ініціативи як форма патріотичного виховання розвивають почуття солідарності та єдності серед офіцерів. Спільна участь у культурних заходах та обговорення національних досягнень сприяють формуванню колективної ідентичності, що є важливим у військовій службі. Офіцери, які залучені до культурних програм, починають бачити в собі частину національної історії, відчуваючи, що їхня роль не обмежується виконанням наказів, а є важливою складовою захисту держави. Патріотизм, сформований через культурні ініціативи, дозволяє офіцерам більше цінувати своє місце у суспільстві та розуміти важливість служіння інтересам своєї країни. Вони розуміють, що захист державних інтересів має моральне підґрунтя, яке зміцнюється через відданість культурним цінностям та національним традиціям. Виховання через культуру створює в офіцерів прагнення діяти відповідально та етично, підвищуючи їхню моральну стійкість перед викликами служби. Це розвиває в

них здатність розглядати свою професію як місію, що базується на захисті національної спадщини та культурної ідентичності. Патріотизм, підтриманий культурними ініціативами, має довготривалий вплив на мотивацію та психологічну стійкість офіцерів. Таким чином, культурні програми допомагають формувати в офіцерів розуміння важливості захисту своєї держави через призму національних цінностей.

Залучення до культурно-просвітницьких ініціатив допомагає офіцерам краще розуміти власний зв'язок з історією та культурою країни. Вони стають не лише носіями, а й активними захисниками національної культури, що збагачує їхній особистий та професійний досвід. Патріотичне виховання через культурні програми допомагає їм усвідомити свою значущість як носіїв національних ідей та оберегів спадщини. Це також формує у них глибше розуміння ролі збройних сил не тільки як військової структури, але й як інституції, яка стоїть на захисті культурних і моральних цінностей. Офіцери, які усвідомлюють своє значення для країни, проявляють більше готовності до самопожертви та прийняття відповідальності у кризових ситуаціях. Виховання через культуру посилює відчуття важливості військової служби у збереженні національних традицій [15, с. 42]. Це сприяє зміцненню патріотичного духу та розвитку готовності офіцерів до активної участі у формуванні стійкого та незалежного суспільства. Таким чином, патріотизм, вихований через культурні ініціативи, стає важливим елементом професійного становлення військових. Культура стає основою їхньої служби, перетворюючи захист національних інтересів на їхню місію.

Культурно-просвітницька діяльність включає організацію спортивних заходів, які сприяють фізичному розвитку і формуванню командного духу. Змагання з легкої атлетики, військового багатоборства або командні турніри стали важливою складовою у вихованні витривалості та наполегливості, необхідних для ефективної служби. Під час таких заходів офіцери демонструють свої навички, обмінюються досвідом і досягають нових результатів, що підвищує рівень професійної підготовки. Спортивні активності також сприяють зміцненню взаємодії між підрозділами, формуючи атмосферу довіри та

взаємоповаги. Поєднання спорту та культурної роботи забезпечує гармонійний розвиток особистості, підтримуючи баланс між професійною майстерністю та важливими людськими цінностями. Такі заходи відіграють ключову роль у створенні згуртованих колективів, забезпечуючи взаєморозуміння та співпрацю серед особового складу.

Важливим аспектом культурно-просвітницької діяльності є також навчання офіцерів етиці та соціальної відповідальності. Це реалізується через спеціалізовані семінари та тренінги, де офіцери розглядають реальні кейси з практики, що вимагають морального вибору. Наприклад, ситуації, пов'язані з взаємодією з цивільним населенням під час виконання службових обов'язків, можуть стати темами для обговорення. Це дозволяє офіцерам усвідомити важливість етичних стандартів у своїй діяльності, формуючи в них почуття відповідальності за прийняті рішення. Окрім того, інтеграція культурних цінностей у навчальні програми сприяє розвитку критичного мислення, що є важливим для аналізу складних ситуацій. Зокрема, моделювання конфліктних ситуацій під час тренінгів дозволяє офіцерам практично відпрацьовувати свої навички ухвалення рішень у складних умовах [27, с. 209].

Культурно-просвітницька діяльність та синергетичні закономірності розвитку освіти взаємопов'язані, оскільки обидва підходи сприяють комплексному розвитку особистості, зокрема у військовій сфері. Культурно-просвітницька діяльність спрямована на формування моральних і культурних цінностей, що закладають основи для особистісного та професійного зростання. У статті Вознюка О.В. та Осадчука Н.П. «Синергетичні закономірності розвитку освіти» автори зазначають, що культурно-просвітницька діяльність та синергетичні закономірності розвитку освіти взаємопов'язані і взаємодіють, оскільки обидва підходи сприяють комплексному розвитку особистості. Зокрема, у контексті військової освіти вони підкреслюють, що культурно-просвітницька діяльність допомагає формувати етичні, моральні та інтелектуальні якості військовослужбовців, що є необхідними для їхнього ефективного служіння [8, с. 65]. Такий підхід дозволяє вибудовувати гнучкі

освітні програми, які здатні адаптуватися до змін у суспільстві, підвищуючи ефективність формування компетентного, культурно розвиненого фахівця. Синергетичні закономірності розвитку освіти зосереджуються на інтеграції різних освітніх компонентів та акцентують увагу на самоорганізації освітніх процесів.

Крім того, важливо, щоб освітні програми враховували специфіку цільової аудиторії, оскільки офіцери можуть мати різний рівень підготовки і досвіду. Наприклад, для молодих офіцерів, які тільки починають свою кар'єру, може бути корисним запровадження базових курсів з культурної комунікації та міжкультурного спілкування. Такі курси можуть включати в себе практичні заняття, де учасники будуть відпрацьовувати навички спілкування в різних культурних контекстах. Водночас, для досвідченіших офіцерів корисними можуть бути програми, що зосереджуються на розширенні знань про міжнародні культурні норми і традиції. Це допоможе їм адаптувати свої дії у відповідності до культурних особливостей під час виконання міжнародних завдань. Таким чином, диференційований підхід до навчання є ключовим для ефективного культурного просвітництва [5, с. 117].

Для молодих офіцерів, які щойно розпочинають свою кар'єру, важливо не лише засвоїти основи культурної комунікації, але й розвинути впевненість у своїх комунікативних навичках. Наприклад, курси з активного слухання та невербальної комунікації можуть суттєво підвищити їхню здатність зрозуміти і правильно реагувати на різні культурні сигнали. Такі практичні заняття можуть включати рольові ігри, де молоді офіцери мають змогу відпрацювати спілкування з "іноземними" партнерами, які грають роль представників різних культур. Це дозволить їм отримати реальний досвід взаємодії у безпечному середовищі, що зменшує стрес та невпевненість [25, с. 261]. Важливим елементом таких курсів може бути навчання етикету, специфічного для різних культур, що допоможе уникнути культурних непорозумінь у майбутньому. Наприклад, знання про те, як правильно вітатися або які жести можуть вважатися

образливими в інших культурах, може вберегти від небажаних конфліктів [40, с. 61].

Для досвідченіших офіцерів програми навчання можуть включати більш складні теми, пов'язані з міжкультурним управлінням і лідерством. Це може включати курси, присвячені кризовим комунікаціям у багатокультурному середовищі, що є особливо актуальним під час миротворчих місій. Наприклад, навчання, яке включає сценарії, що вимагають від офіцерів прийняття рішень у складних культурних ситуаціях, допоможе їм адаптувати свої стратегії до різних контекстів. Досвідчені офіцери можуть також проходити програми з розвитку навичок фасилітації, щоб стати кращими лідерами в багатокультурних командах [37, с. 210]. Наприклад, участь у міжнародних симпозіумах може надати їм можливість ділитися досвідом з іншими військовими і вчитися з їхніх практик. Такі програми дозволяють офіцерам розширити їхнє світоглядне сприйняття та забезпечити належну підготовленість до міжнародних місій.

Крім навчальних програм, важливо також створення середовища, яке підтримує культурне просвітництво на всіх рівнях. Це може бути реалізовано через регулярні культурні обміни та заходи, які заохочують спілкування між офіцерами з різних підрозділів та культур. Наприклад, організація міжнародних культурних фестивалів або днів відкритих дверей може стати чудовою можливістю для представлення різних культур і традицій. Такі події не лише сприяють взаєморозумінню, але й створюють відчуття спільності серед військовослужбовців.

Важливо, щоб освітні програми були адаптовані до швидко змінюваних умов сучасності та відповідали вимогам часу. З урахуванням глобалізації та культурних змін, офіцери повинні бути готові до нових викликів і ситуацій. Наприклад, програми навчання можуть включати модулі, присвячені сучасним технологіям комунікації та їхньому впливу на міжкультурну взаємодію. Використання цифрових платформ для навчання та обміну досвідом може суттєво розширити можливості офіцерів у формуванні міжкультурних зв'язків. Також важливо впроваджувати зворотній зв'язок, щоб постійно вдосконалювати

програми, враховуючи думки самих офіцерів. Безперервний розвиток освітніх програм забезпечить ефективне культурне просвітництво, що відповідає потребам сучасного суспільства та військової служби.

Методологічні підходи, що використовуються в навчальних програмах, також повинні враховувати різноманіття культурних контекстів. Наприклад, застосування інтерактивних методів навчання, таких як рольові ігри чи симуляції, може сприяти офіцерам у глибшому розумінні та переживанні різноманітних культурних ситуацій. Це дозволяє створити умовно безпечне середовище, де офіцери можуть експериментувати з різними підходами до вирішення конфліктів або спілкування з представниками інших культур [41, с. 73]. Дослідження свідчать, що активні методи навчання сприяють більш ефективному засвоєнню матеріалу, оскільки учасники мають змогу практично застосовувати нові навички. Ці підходи не лише підвищують ефективність навчального процесу, а й роблять його більш захоплюючим. Важливо, щоб викладачі мали необхідну підготовку для впровадження таких методів, що може потребувати додаткового навчання та вдосконалення їхніх навичок.

Сучасне суспільство стикається з викликами глобалізації, міграції, культурних конфліктів і зміною соціальних норм, що ставить нові вимоги перед офіцерами. Їм необхідно не лише знати свою культуру, а й розуміти глобальні тенденції та володіти навичками міжкультурної взаємодії. Для цього розробляються програми підготовки, які орієнтовані на навчання офіцерів ефективної роботи в багатокультурних середовищах. Такі програми включають семінари та практичні заняття, під час яких аналізуються реальні ситуації та моделюються сценарії співпраці з представниками різних культур. Культурно-просвітницька діяльність у цьому контексті виступає ключовим засобом формування професійних якостей, що відповідають вимогам сучасного світу. Це дозволяє офіцерам не лише уникати конфліктів, а й ефективно діяти в умовах міжнародних місій, сприяючи зміцненню позитивного іміджу своєї держави на міжнародній арені.

Інтеграція культурно-просвітницької діяльності в систему професійної підготовки офіцерів є важливим елементом сучасного навчального процесу. Це охоплює не лише засвоєння теоретичних знань, а й опанування практичних навичок, необхідних для ефективної службової діяльності. Культурна обізнаність сприяє формуванню здатності до продуктивної взаємодії з представниками різних соціальних груп, що є ключовим елементом професійної підготовки офіцерів. Культурно-просвітницька діяльність грає важливу роль у розвитку комунікативних навичок, необхідних для успішного виконання службових обов'язків. Інтеграція культурних компонентів у навчальні програми позитивно впливає на загальний рівень підготовки особового складу, формуючи всебічно розвинених і компетентних військовослужбовців. Це також сприяє підвищенню їхньої здатності адаптуватися до змін у соціально-культурному середовищі, що є необхідним у сучасних умовах.

Значення культурно-просвітницької діяльності для професійної підготовки офіцерів Національної гвардії України є надзвичайно важливим, адже вона забезпечує розвиток не лише професійних компетенцій, але й моральних цінностей. Офіцери, які проходять таке навчання, отримують глибше розуміння своєї ролі у суспільстві, що сприяє формуванню високих стандартів відповідальності та професійної етики. Завдяки культурно-просвітницьким програмам, нове покоління військовослужбовців розвивається як всебічно освічені, морально стійкі й готові до виконання завдань з урахуванням сучасних викликів. Такі програми можуть охоплювати різноманітні заходи, спрямовані на підвищення рівня свідомості, розвиток особистісних якостей та формування колективної відповідальності.

Культурно-просвітницька діяльність також має великий вплив на соціальну згуртованість у військових колективах. Вона допомагає створювати єдині цінності та традиції, що зміцнюють командний дух і підвищують ефективність взаємодії в колективі. Спільні культурні заходи, такі як тематичні вечори, творчі конкурси або спортивні турніри, стають інструментом для розвитку почуття єдності та підтримки в команді. Крім того, участь у таких заходах мотивує

офіцерів до активнішої служби, дозволяючи відчутти причетність до важливих суспільних процесів.

Особливо значущим є те, що культурно-просвітницька діяльність інтегрує різноманітні форми активності, які сприяють особистісному розвитку офіцерів. Ці заходи не тільки розвивають професійні якості, але й допомагають формувати емоційну стійкість, комунікативні навички та здатність до самореалізації. Залучення до таких програм сприяє підвищенню рівня мотивації до служби, адже вони дозволяють офіцерам відчутти власну значущість і внесок у розвиток своєї команди та суспільства в цілому [42, с. 73]. Культурно-просвітницька діяльність є ключовим компонентом, що сприяє вдосконаленню професійної підготовки офіцерів Національної гвардії України. Її значення полягає не лише в удосконаленні професійних навичок, а й у формуванні морально-етичних цінностей, які є невід'ємною частиною служби. Сучасні дослідження у цій сфері повинні враховувати актуальні виклики, з якими стикається суспільство, зокрема глобалізацію, культурну різноманітність та зростання соціальної відповідальності. Методологія підготовки має бути орієнтована на специфічні умови військової служби, забезпечуючи гармонійне поєднання теоретичних знань і практичних навичок. Освітні програми повинні інтегрувати культурно-просвітницькі аспекти на всіх етапах підготовки, формуючи у військовослужбовців високий рівень культурної свідомості. Такий підхід не лише сприяє професійному розвитку, але й виконує важливу соціальну функцію, готуючи відповідальних і морально стійких офіцерів. Глибокі знання історії, традицій та культурних цінностей дозволяють офіцерам ефективніше виконувати свої обов'язки, демонструючи високу соціальну компетентність. Це також підвищує їхню здатність взаємодіяти з громадськістю, сприяючи зміцненню довіри та підтримки з боку населення. Культурна свідомість допомагає офіцерам краще розуміти соціальні процеси та потреби суспільства, що позитивно впливає на якість виконання службових завдань. Включення культурно-просвітницьких елементів у підготовку офіцерів створює умови для формування гармонійно розвиненої особистості, яка здатна відповідати

сучасним викликам. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність займає важливе місце у професійній підготовці офіцерів, забезпечуючи їхню готовність до служби на високому рівні моральності та професіоналізму.

Культурно-просвітницька діяльність вимагає постійного оновлення та адаптації до динамічних умов сучасності. Сьогоднішні офіцери повинні поєднувати високий рівень освіти з відкритістю до нових ідей, підходів і концепцій. Це передбачає їхню активну участь у громадських ініціативах, спрямованих на підтримку та розвиток культури, а також на формування суспільної свідомості. Культурно-просвітницька діяльність має сприяти формуванню толерантності, яка є ключовою для ефективної міжкультурної взаємодії, та поваги до різноманіття, що лежить в основі демократичного суспільства. Ці принципи сприяють створенню гармонійного середовища, в якому кожен має можливість для самовираження, а різноманітність розглядається як цінність. Постійне вдосконалення культурно-просвітницьких програм забезпечує можливість інтеграції новітніх практик, які відповідають викликам сучасного світу. Офіцери, які беруть активну участь у цій діяльності, стають не лише професіоналами своєї справи, а й лідерами, здатними впливати на соціальні зміни. Це сприяє формуванню нового типу військовослужбовців, які здатні відповідати високим стандартам професіоналізму та моральності, що є необхідними для ефективної служби в умовах сучасного суспільства.

Культурно-просвітницька діяльність може охоплювати заходи, спрямовані на розвиток командної роботи та формування лідерських якостей. Офіцери, які беруть участь у культурних проектах, отримують унікальні можливості для самовираження та розвитку [38, с. 120]. Залучення до культурно-просвітницької діяльності сприяє розвитку не лише професійних компетенцій, а й важливих особистих якостей, таких як відповідальність, емоційна стійкість та здатність до ефективної взаємодії з іншими. Це дозволяє офіцерам успішно виконувати свої службові обов'язки, демонструючи високий рівень підготовки та моральності. Загалом, можна відзначити, що культурно-просвітницька діяльність є важливою складовою в підготовці офіцерів Національної гвардії України. Вона сприяє

їхньому всебічному розвитку, формуючи лідерів, здатних приймати обґрунтовані рішення та діяти на користь суспільства. Саме завдяки культурно-просвітницькій роботі офіцери стають не лише професіоналами своєї справи, а й гідними представниками своєї країни, здатними зміцнювати її авторитет на національному та міжнародному рівнях.

Культурно-просвітницька діяльність у військових підрозділах бере свій початок ще з часів раних державних формувань, коли захист культурних цінностей та національної спадщини був невід'ємною складовою служби. У минулому значну роль у вихованні патріотизму та національної свідомості військових відігравали релігійні та освітні інституції, що згодом стало основою для формування спеціальних просвітницьких програм. Офіцери, які проходили через ці програми, демонстрували більш високий рівень відданості та відповідальності, що позитивно впливало на їхнє професійне становлення.

Історичні аспекти культурно-просвітницької діяльності свідчать про те, що патріотичне виховання офіцерів завжди було тісно пов'язане з національними інтересами та культурними цінностями. З часом методи виховання змінювалися, адаптуючись до нових умов та потреб суспільства, але основна мета залишалася незмінною – формування в офіцерів високого рівня патріотизму, відповідальності та моральної свідомості. У сучасних умовах культурно-просвітницька діяльність у військових структурах стає важливим елементом підготовки офіцерів, які повинні захищати не тільки територіальну цілісність, а й основні цінності своєї держави. Це вимагає глибокого врахування історичного досвіду, який підтверджує ефективність культурно-просвітницької роботи як дієвого інструменту патріотичного виховання. Дослідження історичних аспектів цього процесу дозволяє виявити успішні підходи та практики, які можна адаптувати до сучасних потреб підготовки військових кадрів. Такий підхід дає змогу офіцерам не лише усвідомити значущість своїх обов'язків, але й зміцнити почуття патріотизму як конкретного і відчутного обов'язку перед державою. Культурно-просвітницька діяльність сприяє формуванню професійної культури офіцерів, що базується на глибокій повазі до історії, національних традицій та

культурної спадщини. Це дозволяє створювати гармонійний баланс між професійною підготовкою та моральними цінностями, необхідними для виконання службових обов'язків. Історичні аспекти такого виховання стають основою для розуміння сучасних викликів, з якими стикаються військові. Вони формують ідеологічну базу, яка допомагає офіцерам діяти впевнено та виважено у різних ситуаціях, захищаючи не лише безпеку держави, а й її культурну ідентичність.

Культурно-просвітницька діяльність у підготовці офіцерів Національної гвардії України є багатогранним процесом, який потребує системного підходу з урахуванням історичних передумов та сучасних викликів. Виховання патріотизму, моральної стійкості та шани до національних цінностей є невід'ємною частиною формування офіцерів як не лише захисників держави, а й її культурних представників. Аналіз історичного досвіду дозволяє адаптувати найкращі практики до сучасних умов, сприяючи створенню ефективних програм підготовки. Це дає офіцерам змогу глибше усвідомлювати свою роль у збереженні культурної спадщини та захисті національних інтересів, що є важливим елементом національної безпеки. Перспективи культурно-просвітницької діяльності включають впровадження інноваційних підходів до патріотичного виховання, які зосереджуються на зміцненні морально-духовних якостей військових. Такі програми можуть включати інтерактивні навчальні модулі, культурно-історичні проекти та тематичні заходи, спрямовані на розширення знань про національну спадщину. Це дозволяє офіцерам не лише розвивати професійні якості, а й укріплювати внутрішню мотивацію до служіння своїй країні. Таким чином, поєднання історичного аналізу та сучасних методологій у сфері культурного виховання сприяє формуванню компетентних, морально стійких і патріотично орієнтованих військовослужбовців, які здатні відповідати викликам сучасності.

Культурно-просвітницька діяльність є важливою частиною професійної підготовки офіцерів Національної гвардії України, сприяючи розвитку їх культурологічної компетентності. Вона сприяє формуванню моральних

цінностей, патріотизму та глибокої поваги до національних традицій, що є необхідними для успішного виконання службових обов'язків на високому рівні. Основи цієї діяльності включають інтеграцію знань про історію, мову, мистецтво та етику в освітній процес, створюючи умови для формування всебічно розвинених військовослужбовців, здатних гідно представляти свою державу. Значення культурно-просвітницької діяльності полягає у її здатності гармонійно поєднувати професійну підготовку з духовним збагаченням, забезпечуючи всебічний розвиток особистості. Інтеграція культурних цінностей у військову освіту стикається з кількома викликами, такими як потреба в швидкій адаптації до соціальних змін, актуалізації навчальних програм та подоланні стереотипів. Для розв'язання цих завдань застосовуються інноваційні методики, такі як інтерактивне навчання, тематичні тренінги та практичні заняття, які відповідають специфіці військової служби.

Перспективи розвитку культурно-просвітницької діяльності полягають у розробці сучасних освітніх програм, які поєднують теоретичні знання з практичними навичками. Особлива увага приділяється організації культурно-просвітницьких заходів, проведенню міжкультурних діалогів та реалізації спільних проєктів з громадськими організаціями. Оновлення навчальних матеріалів відповідно до новітніх досягнень у галузі культурології та педагогіки є важливим аспектом для підвищення ефективності підготовки офіцерів. Історичні аспекти розвитку культурно-просвітницької діяльності демонструють її глибокі корені та важливість у формуванні моральних і професійних якостей військових. Такий підхід сприяє вихованню офіцерів, які не лише володіють високим рівнем професійних знань, але й здатні ефективно взаємодіяти у сучасному багатокультурному суспільстві. Завдяки цьому культурно-просвітницька діяльність стає важливим інструментом у забезпеченні гармонійного поєднання моральних принципів, національної ідентичності та професійної підготовки.

Значущість культурно-просвітницького компонента в освіті військовослужбовців підтверджується історичним досвідом різних країн і

періодів, який акцентує важливість цього елемента у військовій сфері. Протягом різних історичних періодів культурно-просвітницька діяльність мала значний вплив на формування дисципліни, зміцнення колективної відповідальності та розвиток моральних якостей офіцерів. Знання про національну культуру, історію та традиції не лише слугували джерелом натхнення, але й сприяли формуванню патріотизму, що значно підвищувало ефективність виконання службових завдань. Історичний досвід демонструє, що культурно-просвітницька діяльність була невіддільною частиною військової освіти, закладаючи основи для професійного та особистісного розвитку військових. Наприклад, у європейських арміях XVIII–XIX століть особливу увагу приділяли розвитку офіцерів через вивчення літератури, мистецтва та філософії. Ці заняття допомагали формувати стратегічне мислення, розширювали світогляд і зміцнювали моральну стійкість військових. У XX столітті культурно-просвітницька діяльність набуває нових форм і значення, стаючи важливим інструментом підтримки морального духу під час воєн і миротворчих місій. Вона сприяла не лише згуртованості військових колективів, але й їхньому духовному збагаченню, що допомагало долати труднощі військової служби. Сучасна практика продовжує включати цей компонент в освітні програми, сприяючи розвитку патріотизму, критичного мислення та моральної відповідальності, що є ключовими для ефективного виконання обов'язків у сучасному світі.

Сучасний підхід до культурного виховання військових базується на історичному досвіді, інтегруючи культурні елементи в навчальні програми. Це допомагає формувати у військовослужбовців здатність до міжкультурної взаємодії, розвиток критичного мислення та усвідомлення моральної відповідальності за свої вчинки. Таким чином, культурний компонент освіти не лише продовжує традиції, але й адаптується до потреб сучасної військової служби, забезпечуючи всебічний розвиток особистості та зміцнення професійних якостей офіцерів.

1.2. Сутність поняття «культурно-просвітницька діяльність» як чинника в підготовці військових кадрів

Культурно-просвітницька діяльність визначається як комплексна система заходів, спрямованих на розвиток культурного рівня, моральних цінностей та світогляду особистості через освіту, просвіту і культурне збагачення. Це поняття охоплює різноманітні форми роботи, включаючи лекції, освітні програми, мистецькі заходи та інші форми передачі знань про культурну спадщину та моральні цінності. Основною метою культурно-просвітницької діяльності є формування духовно багатого та морально стійкої особистості, здатної оцінювати культурні надбання і робити свідомий внесок у розвиток суспільства. Вона також сприяє збереженню культурної ідентичності, національних традицій та передає історичну пам'ять від покоління до покоління. Культурно-просвітницька діяльність може здійснюватися в різних середовищах – освітніх установах, бібліотеках, культурних центрах, на підприємствах тощо. Через таку діяльність суспільство отримує інструмент для виховання морально зрілих громадян. Отже, культурно-просвітницька діяльність є одним з основних механізмів забезпечення духовного розвитку особистості та суспільства.

У підготовці майбутніх офіцерів Національної гвардії України культурно-просвітницька діяльність відіграє важливу роль, оскільки вона сприяє розвитку не тільки професійних, а й морально-психологічних якостей майбутніх військових. Визначення культурно-просвітницької діяльності в контексті підготовки військових кадрів є важливим етапом у розумінні її впливу на розвиток офіцерів. Це поняття охоплює різноманітні заходи, що сприяють розвитку духовної культури, збереженню історичних традицій та підвищенню інтелектуальної компетентності військовослужбовців. Вона включає організацію різноманітних заходів, таких як лекції, культурні події, вивчення історії та традицій, що сприяють формуванню цілісної особистості майбутнього офіцера.

Аналіз літератури дозволяє відзначити, що культурно-просвітницька діяльність є предметом вивчення кількох авторів, зокрема Бойка О.В., Голика

М.М. та Романишина А.М. У навчально-методичному посібнику «Військове навчання і виховання» ці автори наголошують на важливості реалізації культурно-просвітницької діяльності як невід'ємної частини військового виховання, яка сприяє не лише розвитку моральних якостей, а й удосконаленню професійних навичок. Вони підкреслюють, що ці заходи необхідно впроваджувати з урахуванням специфіки військової служби та вимог сучасної армії [4, с. 29].

Голик М.М. у своїй книзі «Теорія та методика культурно-просвітницької роботи в Збройних силах України» детально описує методи культурно-просвітницької роботи, зокрема, заходи, спрямовані на підвищення інтелектуального та духовного рівня військовослужбовців, акцентуючи увагу на важливості культурної освіти для формування моральних основ служби [17, с. 33]. Романишин А.М. також зазначає, що культурно-просвітницька діяльність в армії є важливим чинником для формування лідерських якостей у майбутніх офіцерів, сприяючи розвитку не лише професійних, а й соціальних компетенцій.

У дослідженні Маслова В.С. «Теорія і практика культурологічної підготовки слухачів і курсантів вищих військових закладів освіти» наголошується на важливості інтеграції культурологічних аспектів у військову освіту, що дозволяє не тільки формувати основи духовної культури, а й забезпечувати ефективну взаємодію військових з суспільством. Це дослідження висвітлює значення культурної підготовки для формування здатності військовослужбовців до моральних і етичних рішень у складних умовах служби [26, с. 17].

Загальне поняття культурно-просвітницької діяльності має широкий спектр значень, що включає як особистісний, так і суспільний розвиток. На особистісному рівні така діяльність сприяє збагаченню внутрішнього світу людини, розширенню її кругозору та розвитку естетичних і моральних переконань. На суспільному рівні культурно-просвітницька діяльність допомагає формувати культурні норми та цінності, що сприяють згуртованості, толерантності та взаємоповазі в суспільстві. Вона виконує функцію посередника

між культурною спадщиною і сучасними реаліями, забезпечуючи передавання знань про культурні досягнення і традиції. Культурно-просвітницька діяльність стає важливим засобом розв'язання соціальних проблем, допомагаючи формувати ціннісну базу, що запобігає конфліктам і зміцнює соціальну єдність. Таким чином, це поняття поєднує в собі особистісне зростання і суспільний розвиток, роблячи культурно-просвітницьку діяльність необхідною умовою для стабільного і гармонійного суспільства. Вона є важливим аспектом не лише для окремих осіб, а й для суспільства в цілому.

Культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері має свої специфічні особливості, які відрізняють її від аналогічної діяльності в інших сферах суспільства. Оскільки військова служба вимагає високого рівня дисципліни, підпорядкування та готовності до дій у екстремальних умовах, культурно-просвітницька діяльність у цій сфері спрямована на виховання моральної стійкості, патріотизму та відданості державі. Вона спрямована на формування цінностей, які підтримують військову етику та забезпечують високий рівень відповідальності перед суспільством та державою. Однією з ключових особливостей є акцент на патріотичному вихованні та посиленні національної ідентичності, що допомагає військовослужбовцям усвідомлювати важливість захисту своєї країни. Культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері включає не лише ознайомлення з історією та культурою країни, а й особливу увагу до військових традицій, героїчних подвигів і національних символів. Це допомагає формувати глибоке почуття гордості за свою службу та зміцнює моральний дух армії. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері зосереджується на патріотичному вихованні як основі для зміцнення стійкості та єдності військових формувань.

Ще однією специфічною особливістю культурно-просвітницької діяльності у військовій сфері є її фокус на моральному та психологічному забезпеченні військових. У складних умовах військової служби, особливо під час бойових дій, важливим є підтримка психологічного стану військовослужбовців, зміцнення їхньої готовності долати стресові ситуації та зберігати холонокровність.

Культурно-просвітницькі заходи допомагають формувати моральну витривалість, впевненість у своїй місії та почуття відповідальності за свої дії. Часто ці заходи включають заняття з етики, історії воєн, а також вивчення біографій відомих героїв, які надихають військовослужбовців. Крім того, такі заходи сприяють зміцненню згуртованості колективу, створюючи відчуття братерства та взаємоповаги, що є важливими для ефективного виконання військових завдань. Психологічна підтримка через культурно-просвітницькі заходи також є способом мінімізації негативних психологічних наслідків служби, що сприяє кращій адаптації військових до мирного життя після завершення служби. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері виконує роль важливого елемента моральної та психологічної підготовки.

Сучасна культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері враховує також інтернаціональні аспекти, що зумовлено участю військових у миротворчих місіях та потребою в розвитку міжкультурного розуміння. Військові все частіше беруть участь у співпраці з представниками різних культур, що вимагає здатності розуміти та поважати інші національні та культурні традиції. Культурно-просвітницька діяльність у цій сфері включає навчання основам міжкультурної комунікації та ознайомлення з культурними особливостями регіонів, де можуть виконуватися завдання. Це сприяє розвитку толерантності, взаєморозуміння та готовності до миротворчої співпраці, що є необхідним в умовах глобалізації та зростання ролі міжнародних місій. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері допомагає військовослужбовцям адаптуватися до нових реалій і ефективно виконувати свої обов'язки. Це формує в армії цінності, орієнтовані на збереження миру, взаємоповаги та відповідальності перед міжнародною спільнотою. Сучасна культурно-просвітницька діяльність у військовій сфері стала важливим інструментом для створення культурно свідомих військовослужбовців, здатних діяти ефективно в умовах глобального взаємозв'язку.

Культурно-просвітницька діяльність має вирішальне значення у формуванні професійної та моральної підготовки військових кадрів, оскільки вона не лише підвищує бойову готовність, але й закладає моральні принципи, необхідні для відповідального виконання військових завдань. Завдяки культурно-просвітницьким заходам, військові набувають глибокого розуміння національних цінностей, історії та культурної спадщини, що сприяє розвитку патріотизму та відповідальності перед своєю країною. Ці елементи зміцнюють особисту відданість та мотивують військовослужбовців бути прикладом для інших, що особливо важливо в умовах колективної діяльності армії. Водночас, культурно-просвітницька діяльність розвиває моральні принципи та етичні норми, які стають основою для ефективного командування та виконання обов'язків з повагою до прав людини і етичних стандартів. Така діяльність формує також професійні якості, оскільки навчає військових критично мислити, приймати зважені рішення та діяти відповідально у складних умовах. Це значення особливо відчутне під час бойових дій, коли моральна стійкість і професійна готовність є критично важливими для успішного виконання місій. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність забезпечує комплексний розвиток військових, інтегруючи професійну підготовку з моральною стійкістю та духовними цінностями.

Культурно-просвітницька діяльність також виконує функцію формування комунікативних та міжкультурних навичок, що є важливими для військовослужбовців, які беруть участь у миротворчих місіях або співпрацюють з міжнародними партнерами. Уміння військових комунікувати, поважаючи культурні особливості різних народів, стає невід'ємною частиною їхньої професійної компетентності та дозволяє уникнути непорозумінь у міжнародних операціях. Завдяки культурно-просвітницькій діяльності військові кадри отримують підготовку у сфері міжкультурної комунікації, що дозволяє їм адаптуватися до специфіки різних культурних середовищ і дотримуватися високих етичних стандартів у будь-якій ситуації. Це підвищує ефективність співпраці та створює сприятливі умови для виконання завдань, що потребують

високого рівня культурної обізнаності. Культурно-просвітницька діяльність також розвиває вміння військових працювати в команді, сприяючи формуванню згуртованого колективу та відчуття взаємоповаги серед товаришів. У результаті військові стають не лише професійно підготовленими фахівцями, але й морально зрілими особистостями, здатними конструктивно взаємодіяти з різними людьми. Отже, культурно-просвітницька діяльність є фундаментом для гармонійного розвитку професійних і моральних якостей військових.

Особливу роль культурно-просвітницька діяльність відіграє у формуванні почуття відповідальності та етичної відповідальності, які є важливими аспектами військової професії. Вона допомагає військовим усвідомити свою роль у збереженні миру, прав людини та міжнародної безпеки, що особливо актуально в умовах сучасних глобальних викликів. Військові, які пройшли культурно-просвітницьку підготовку, здатні оцінювати ситуації з етичної точки зору і приймати рішення, які враховують моральні принципи та соціальну відповідальність. Це особливо важливо в умовах збройних конфліктів, де питання етики та права набувають першочергового значення. Культурно-просвітницька діяльність розвиває також навички самоконтролю, витримки та відповідального ставлення до власних дій, що є критично важливими для військових під час виконання бойових завдань. Таким чином, цей вид діяльності забезпечує комплексну моральну підготовку, що формує військовослужбовців не лише як фахівців, але і як відповідальних представників суспільства. Завдяки культурно-просвітницькій діяльності військові набувають не лише професійних навичок, але й моральної основи, яка стає опорою для ефективного виконання службових обов'язків та відповідальної поведінки.

Поняття «культурно-просвітницька діяльність» розглядається як важливий елемент у процесі підготовки військових кадрів, що сприяє розвитку їхніх моральних, етичних і культурних якостей. Ця діяльність формує цілісний світогляд, підвищує соціальну відповідальність та дисципліну військовослужбовців, що є критично важливим у професійній діяльності офіцерів. Культурно-просвітницькі заходи сприяють інтеграції військових у

суспільство, допомагаючи їм розуміти культурні цінності, традиції та ідеали, які вони мають захищати.

Культурно-просвітницька діяльність також відіграє роль у зміцненні колективного духу та покращенні міжособистісних відносин серед військових. Вона сприяє усвідомленню значення культурних цінностей у побудові сильної держави та стає основою для розвитку професійної зрілості та відповідальності. Як чинник підготовки, культурно-просвітницька діяльність забезпечує глибоке розуміння офіцерами не лише військових обов'язків, але й моральних стандартів, які мають бути основою їхньої професійної поведінки.

1.3. Значення культурного впливу у формуванні національної самосвідомості та патріотичних переконань

Культурні знання є важливим чинником у формуванні національної ідентичності офіцерів, оскільки вони сприяють глибшому усвідомленню приналежності до нації та розумінню її історичних і культурних здобутків. Через ознайомлення з культурною спадщиною, традиціями та національними героями офіцери здобувають важливий зв'язок із минулим, що надає їхній службі глибшого сенсу та мотивує захищати свої національні цінності. Важливим аспектом тут є знання історії свого народу, адже усвідомлення героїчних зусиль попередніх поколінь формує почуття обов'язку перед країною та її громадянами. Це почуття відповідальності сприяє розумінню важливості військової служби як невід'ємної складової національної безпеки та стабільності. Культурні знання також посилюють почуття єдності з співслужбовцями, які розділяють схожі цінності та ідентичність, що зміцнює моральну стійкість і згуртованість у військових підрозділах. Національна ідентичність, що ґрунтується на культурних знаннях, формує внутрішній компас, який сприяє прийняттю етичних рішень та діям, що відповідають моральним принципам офіцерів. Таким чином, культурні знання не лише сприяють особистісному розвитку офіцерів, але й надають службі глибшого значення, підкріплюючи її цінністю захисту національної ідентичності.

Знання національних традицій та культурних цінностей допомагають офіцерам розуміти значення своєї ролі в збереженні національної самобутності та унікальності. Культурні знання посилюють відчуття гордості за свою країну та власну приналежність до її захисників, що особливо важливо в умовах військової служби, коли виникає потреба у високому рівні моральної готовності. Це знання мотивує офіцерів виявляти вірність і патріотизм, особливо в критичних ситуаціях, коли на карту поставлено безпеку країни та її громадян. Крім того, культурні знання забезпечують розуміння не лише національної, а й міжкультурної ідентичності, що дозволяє офіцерам діяти з повагою до інших націй під час міжнародних військових операцій або миротворчих місій. Знання своєї ідентичності допомагає офіцерам визначити етичні межі та принципи, що керують їхніми діями як представників держави. Таким чином, усвідомлення своєї національної ідентичності через культурні знання робить службу не просто професійною діяльністю, але й важливим моральним обов'язком перед своєю нацією. Це сприяє вихованню офіцерів, які здатні стати не лише захисниками, але й культурними послами своєї держави.

Національна ідентичність, яка формується через культурні знання, додає офіцерам стійкості та допомагає долати випробування, з якими вони стикаються під час служби. Знання про культурні та історичні особливості своєї країни формує почуття причетності до спільного шляху, який об'єднує сучасне покоління із минулим. Культурні акції можуть об'єднувати людей різного віку та походження, що зміцнює відчуття спільності та належності до нації [23, с. 149]. Це розуміння допомагає офіцерам зберігати мотивацію та знаходити сили для виконання обов'язків навіть у складних умовах. Крім того, національна ідентичність допомагає підтримувати моральну рівновагу, адже офіцери усвідомлюють, що їхні дії мають значення не лише для них особисто, але й для усього суспільства. Культурні знання створюють також основу для етичної підготовки офіцерів, надаючи їм орієнтири для ухвалення рішень, що враховують національні інтереси та цінності. Це сприяє формуванню стійкої національної армії, яка діє відповідально, поважно і з урахуванням культурних

аспектів у будь-якій ситуації. Таким чином, культурні знання та національна ідентичність є важливими складовими моральної підготовки офіцерів, які забезпечують їхню стійкість і надають службі значущості для кожного військовослужбовця.

Культурні цінності слугують основою для формування патріотизму та готовності до захисту Батьківщини, оскільки вони створюють моральний фундамент, на якому розвиваються любов до країни, повага до її традицій та історії. Через знайомство з культурною спадщиною, національними символами та традиціями людина усвідомлює себе частиною великої спільноти, яка об'єднана спільними цінностями та історичним шляхом. Це відчуття єдності та належності до нації посилює готовність кожного громадянина брати участь у захисті своєї країни у випадку загрози. Культурні цінності, такі як повага до національних символів, шанування історичних героїв і подій, що формували національну ідентичність, зміцнюють почуття гордості за свою державу. Виховання на основі культурних цінностей допомагає формувати свідомого громадянина, який розуміє свою роль у збереженні національної цілісності та безпеки. Патріотизм, підкріплений культурними знаннями, стає не просто абстрактним почуттям, а конкретною готовністю захищати свою Батьківщину, відчуваючи свою відповідальність за її майбутнє. Таким чином, культурні цінності не лише надихають, але й мотивують до активних дій на захист національних інтересів.

У формуванні патріотизму важливу роль відіграє виховання молодого покоління на культурних традиціях і цінностях, що допомагає закладати в них основи відданості Батьківщині. Знайомство з національною культурою, мовою, літературою та мистецтвом з дитинства формує у молодих людей почуття причетності до власного народу, а також усвідомлення унікальності та значущості своєї культурної спадщини. Культурні цінності сприяють вихованню в людині моральної стійкості, відданості своїм переконанням і готовності діяти на благо свого народу навіть у складних умовах. Молодь, вихована на культурних традиціях та ідеалах, набуває внутрішньої впевненості в

правильності своїх дій та вміння протистояти викликам, що загрожують національній безпеці. Ці цінності формують моральний каркас, на якому базується готовність до служіння державі та її захисту у будь-якій ситуації. Важливо також, що культурні цінності сприяють розвитку відповідального ставлення до історичної пам'яті, що допомагає запобігти повторенню трагічних помилок минулого [20, с. 137]. Таким чином, культурні цінності сприяють зміцненню патріотичних настроїв, які стають невід'ємною частиною свідомості громадянина, готового захищати свою Батьківщину.

Культурно-просвітницька діяльність та військово-патріотичне виховання військовослужбовців Збройних сил України і їхніх сімей є важливими складовими формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Військово-патріотичне виховання відіграє ключову роль у зміцненні національної свідомості, формуванні відданості державним інтересам та розумінні своєї місії як захисників країни. Цей процес включає не тільки безпосереднє виховання військових, але й активну участь їхніх сімей у культурних заходах, що сприяє збереженню морально-етичних цінностей і патріотичного духу. Таке залучення розвиває у військових почуття відповідальності перед суспільством, а також підвищує мотивацію до служби [16, с. 209].

Крім того, культурні цінності формують почуття єдності та солідарності серед громадян, які є важливими аспектами національної безпеки та стійкості. У складні моменти, коли країна стикається з загрозою, саме культурні цінності допомагають об'єднати людей, створюючи відчуття спільної відповідальності та підтримки. Національні символи, такі як прапор, гімн, мова та традиції, стають тими елементами, що об'єднують народ і зміцнюють його волю до боротьби. Культурні цінності підтримують почуття єдності між поколіннями, створюючи ланцюг спадкоємності, де сучасні громадяни відчувають свій зв'язок із попередниками, які боролися за незалежність та безпеку країни. Це почуття тяглості поколінь посилює готовність відстоювати цінності та територіальну цілісність своєї держави, незалежно від умов. Культурні цінності також надають

моральної сили, необхідної для стійкості в умовах кризи, підтримуючи віру в правильність власної справи та справедливість боротьби за свої права і свободи. Таким чином, культурні цінності є невід'ємною частиною патріотичного виховання, яке готує громадян до захисту Батьківщини з почуттям гордості, відданості та відповідальності.

Впровадження культурно-просвітницьких заходів як складової патріотичного виховання офіцерів є важливим аспектом, що сприяє формуванню моральної та ідейної стійкості у військовослужбовців. Культурно-просвітницькі заходи, зокрема лекції, семінари, екскурсії до історичних пам'яток, перегляд документальних фільмів і виставки, дозволяють офіцерам краще зрозуміти національну культуру, історію та цінності. Така діяльність допомагає офіцерам усвідомити важливість своєї ролі як захисників не лише територіальної цілісності країни, а й її культурної спадщини та традицій. Крім того, культурно-просвітницькі заходи сприяють формуванню почуття причетності до національної історії та відповідальності за майбутнє країни, що є важливим фактором у зміцненні патріотичних настроїв [36, с. 17]. Вони сприяють вихованню гордості за свою Батьківщину та відданості своїм громадянським обов'язкам, що посилює мотивацію офіцерів до служби. Особливо важливим є впровадження таких заходів у навчальні програми військових закладів, де офіцери здобувають не лише військові знання, а й ціннісні орієнтири для подальшої служби. Таким чином, культурно-просвітницькі заходи стають ефективним інструментом для формування глибокого патріотизму та відданості державним ідеалам.

Один із важливих аспектів культурно-просвітницьких заходів у патріотичному вихованні офіцерів полягає в ознайомленні їх з історичними прикладами мужності та самопожертви, що надихають на гідну службу. Лекції та семінари про героїчні події національної історії, зустрічі з ветеранами, вивчення біографій відомих постатей сприяють формуванню у офіцерів почуття причетності до великої історії та підкреслюють значущість військової служби. Такі заходи дозволяють відчути зв'язок із попередніми поколіннями захисників,

що надихає сучасних офіцерів на відданість своїй місії та підтримку високих моральних стандартів. Вони допомагають офіцерам побачити свою службу як частину тривалого історичного процесу захисту країни, який передається від покоління до покоління. Культурно-просвітницькі заходи також створюють можливість для дискусій про моральні цінності та етичні виклики, що зміцнює внутрішні переконання та готує офіцерів до прийняття відповідальних рішень у складних ситуаціях. Під час таких заходів офіцери отримують нагоду оцінити свої дії з точки зору моральної стійкості та соціальної відповідальності, що є основою патріотичного виховання. Таким чином, культурно-просвітницькі заходи формують у офіцерів розуміння своєї служби як морального обов'язку перед народом і країною.

Завдяки культурно-просвітницьким заходам патріотичне виховання офіцерів набуває більш практичного характеру, допомагаючи їм застосовувати свої знання та цінності на практиці. Впровадження таких заходів дозволяє зміцнити командний дух і створити відчуття єдності серед військовослужбовців, що є особливо важливим під час виконання службових завдань. Культурно-просвітницькі заходи, які проводяться у форматі командних вправ, культурних вечорів, колективних поїздок до місць пам'яті, сприяють згуртуванню військових колективів і формують спільні цінності. Це забезпечує ефективну взаємодію і підтримку між військовослужбовцями, що є необхідним для виконання складних завдань у будь-яких умовах. Крім того, такі заходи допомагають офіцерам усвідомити важливість культурної спадщини у формуванні національної ідентичності, що мотивує їх до захисту не лише території, але й цінностей та ідеалів, які є важливими для народу. Культурно-просвітницькі заходи стають ключовим елементом патріотичного виховання, підвищуючи мотивацію військових до служби та сприяючи формуванню відповідального ставлення до своєї професії. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність стає ефективним інструментом для формування патріотичних настроїв і готовності офіцерів до виконання своїх обов'язків на благо Батьківщини.

Виховання в офіцерів Національної гвардії відчуття відповідальності за майбутнє країни є важливим елементом їхньої підготовки, оскільки вони виконують роль не тільки захисників, але й провідників національних цінностей та громадянських ідеалів. Відчуття відповідальності за майбутнє держави формує у них розуміння своєї служби як частини великого суспільного процесу, де їхні дії безпосередньо впливають на стабільність і безпеку країни. Це почуття відповідальності допомагає офіцерам не лише сумлінно виконувати свої службові обов'язки, але й приймати етичні та зважені рішення у складних ситуаціях, від яких залежить добробут громадян. Крім того, виховання відповідальності сприяє зміцненню їхньої мотивації до служби, адже вони усвідомлюють, що їхня робота забезпечує спокійне і захищене життя для майбутніх поколінь. Офіцери, які мають глибоке почуття відповідальності, здатні розвивати в собі лідерські якості, бути прикладом для підлеглих і надихати їх на служіння спільній справі. Це почуття також формує стійкість до труднощів і викликів, адже усвідомлення важливості їхньої ролі надає їм сил і рішучості в обличчі будь-яких загроз. Додатково, Бойко О.В. зазначає, що усвідомлення своєї важливої ролі в армії сприяє формуванню стійкості до труднощів і викликів, які неминуче постають перед офіцерами під час служби. Це почуття дає їм необхідну внутрішню силу та рішучість для подолання будь-яких загроз і непередбачуваних ситуацій. Таким чином, почуття відповідальності є основою для розвитку не лише професійних, а й особистісних якостей, що дозволяють офіцерам бути лідерами в складних умовах військової служби. [6, с. 114]. Таким чином, виховання відповідальності за майбутнє країни є ключовим аспектом підготовки офіцерів Національної гвардії, адже саме це почуття робить їх захисниками, здатними віддано служити народу і державі.

Завдяки вихованню почуття відповідальності офіцери Національної гвардії розвивають в собі розуміння того, що їхня служба — це не лише виконання наказів, але й активна участь у формуванні майбутнього держави. Вони починають сприймати свою роль ширше, усвідомлюючи, що їхній внесок виходить за рамки щоденних обов'язків і має довготривалий вплив на безпеку,

добробут та стабільність у країні. Це допомагає офіцерам розвивати стратегічне мислення та готувати себе до прийняття важливих рішень, які враховують інтереси не лише теперішніх громадян, але й майбутніх поколінь. Відчуття відповідальності також сприяє формуванню патріотизму, адже офіцери, які відчувають свою причетність до долі країни, стають більш відданими національним цінностям та ідеалам. Виховання цього почуття дозволяє військовим діяти не лише у власних інтересах, але й на благо суспільства, що є важливою ознакою зрілої особистості та висококваліфікованого військовослужбовця. Офіцери, які усвідомлюють свою відповідальність за майбутнє країни, здатні дотримуватися високих моральних стандартів і зберігати принциповість у будь-яких обставинах. Таким чином, це почуття є основою для формування свідомих і відповідальних лідерів, які готові стояти на захисті національних інтересів та забезпечувати стабільний розвиток держави.

Виховання відповідальності за майбутнє країни в офіцерів Національної гвардії також має значний вплив на зміцнення громадянської свідомості та соціальної згуртованості. Офіцери, які усвідомлюють значення своєї служби для країни, стають не лише захисниками, а й активними учасниками суспільного життя, підтримуючи зв'язок між армією та громадянами. Це сприяє зростанню довіри населення до військових, адже люди бачать, що їх захищають відповідальні та свідомі професіонали. Такий підхід дозволяє офіцерам брати на себе ініціативу в просвітницьких і культурних проєктах, спрямованих на підтримку національних цінностей і виховання молодого покоління. Виховання відчуття відповідальності також допомагає їм розуміти важливість соціальних ініціатив та волонтерства, що є важливими елементами побудови сильної та згуртованої нації. Офіцери, які відчувають відповідальність за майбутнє країни, беруть участь у вихованні нових поколінь патріотів, які вміють цінувати і захищати свою Батьківщину. Таким чином, формування цього почуття сприяє не лише особистісному зростанню офіцерів, але й загальному зміцненню національної єдності та підтримці стабільного майбутнього для країни.

Культурний вплив має ключове значення у формуванні національної самосвідомості та патріотичних переконань серед військових, сприяючи усвідомленню ними своєї ролі як захисників національних цінностей та ідеалів. Культурні заходи, що включають ознайомлення з історією, традиціями та культурними символами, зміцнюють відчуття єдності та гордості за свою країну, формуючи емоційний зв'язок з її минулим і майбутнім. Завдяки цьому формується міцна основа для патріотичного виховання, що мотивує військових віддано служити державі та захищати її суверенітет.

Культурний вплив також сприяє інтеграції національних цінностей у щоденну діяльність військових, стимулюючи їх до дотримання моральних і патріотичних принципів у всіх аспектах служби. Це допомагає формувати глибоке почуття відповідальності перед суспільством і державою, що особливо важливо в умовах військової служби.

РОЗДІЛ 2.

РОЛЬ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

2.1. Роль культурно-просвітницької діяльності у формуванні світоглядної культури офіцерів Національної гвардії України

Культурно-просвітницька діяльність відіграє важливу роль у формуванні професійних і особистісних цінностей офіцерів, сприяючи їхньому усвідомленню місії та моральної відповідальності. Під час цієї діяльності офіцери вивчають національну історію, традиції та культурні цінності, що допомагає їм глибше зрозуміти своє місце в суспільстві та роль у забезпеченні його безпеки й стабільності. Завдяки культурно-просвітницьким заходам формується патріотизм, що зміцнює відданість своїй країні та готовність захищати її незалежність і права громадян. Ця діяльність розвиває етичні принципи, які є основою професійної поведінки офіцерів. Через участь у просвітницьких програмах офіцери засвоюють повагу до гідності людини, справедливість і готовність відповідально діяти в складних обставинах. Знайомство з культурними цінностями надає їм моральні орієнтири, що допомагають приймати етичні рішення у ситуаціях, які вимагають врахування не лише службових обов'язків, але й гуманних принципів. Культурно-просвітницька діяльність забезпечує виховання офіцерів як особистостей із високим рівнем моральної стійкості та принциповості. Вона сприяє зміцненню лідерських якостей, необхідних для ефективного управління колективами. Завдяки систематичній роботі у сфері культурно-просвітницької діяльності офіцери стають не лише кваліфікованими фахівцями, а й морально свідомими лідерами, здатними гідно представляти свою державу та підтримувати довіру серед громадян.

Культурно-просвітницька діяльність та військове виховання є взаємопов'язаними елементами, які сприяють формуванню культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Поєднання

цих двох складових дає можливість не лише виховувати професійно підготовлених військових, але й розвивати їхню культурну та моральну обізнаність. Культурно-просвітницька діяльність охоплює широке коло заходів, зокрема ознайомлення з національними цінностями, традиціями та історією, що дозволяє курсантам глибше усвідомити важливість культурного спадку. Це знання посилює їхню мотивацію до служби, сприяє формуванню патріотичних переконань та готовності захищати свою країну [11, с. 315].

Військове виховання, у свою чергу, дисциплінує майбутніх офіцерів і сприяє формуванню стійких моральних цінностей, що є необхідними для ефективного виконання службових обов'язків. У поєднанні з культурно-просвітницькою діяльністю воно допомагає курсантам розвинути глибоке усвідомлення ролі захисника національної культури та незалежності. Військове виховання також включає етичні та моральні принципи, що, доповнені знаннями про культурні надбання, сприяє формуванню у курсантів цілісного світогляду, де професійні та культурні цінності поєднуються в єдину систему. Такі якості, як емпатія і розуміння культурних відмінностей, формують у офіцерів більш гуманний підхід до виконання обов'язків, що сприяє їхньому професійному та особистісному розвитку.

Важливою складовою культурно-просвітницької діяльності є формування у офіцерів почуття обов'язку та відданості своїм принципам і цінностям, які є невід'ємними елементами професійної етики військовослужбовця. Ця діяльність допомагає офіцерам усвідомити, що їхня професія є не просто роботою, а місією, спрямованою на захист суспільних і державних інтересів. Завдяки культурно-просвітницьким програмам офіцери отримують глибоке розуміння культурних та національних цінностей, що сприяє дотриманню високих моральних стандартів і етичних принципів. Культурно-просвітницька діяльність формує здатність офіцерів діяти з гідністю та відповідальністю, зважаючи на суспільні інтереси та підтримуючи мир і стабільність. Вона надає моральну опору, яка допомагає військовослужбовцям залишатися стійкими перед викликами та приймати рішення відповідно до етичних норм. Участь у таких заходах сприяє

вихованню гордості за свою місію, що включає не лише захист держави, а й збереження її цінностей та традицій. Культурно-просвітницька діяльність виступає ключовим елементом у формуванні професійних та особистісних якостей офіцерів. Вона допомагає створити морально сильних і відповідальних лідерів, які здатні гідно виконувати свої обов'язки, надихати підлеглих і зміцнювати довіру суспільства до військової служби. Завдяки цьому офіцери стають не лише захисниками, а й носіями та провідниками національних ідеалів, сприяючи їхньому поширенню та утвердженню в суспільстві [20, с. 393].

Культурно-просвітницька діяльність тісно пов'язана зі світоглядними аспектами військової служби, оскільки вона допомагає офіцерам формувати переконання та усвідомлення своєї ролі у суспільстві та захисті національних інтересів. Завдяки цій діяльності військовослужбовці отримують глибокі знання про національну історію, культурні цінності та традиції, що слугує основою для формування стійкої національної ідентичності. Це сприяє розумінню офіцерами місії їхньої служби як відповідального обов'язку перед державою і народом, а також усвідомленню значущості своїх дій не лише для себе, але й для майбутнього всієї нації.

Культурно-просвітницька діяльність розвиває у військових почуття спадкоємності з попередніми поколіннями захисників, які боролися за свободу і незалежність країни. Це забезпечує збереження цінностей і традицій, створюючи неперервний зв'язок між минулим і сучасністю, що додає їхній службі особливого світоглядного значення. Крім того, вона допомагає офіцерам осягнути важливість моральних принципів і гуманізму, формуючи етичні орієнтири, які є основою для прийняття рішень у складних і відповідальних ситуаціях. У світоглядному контексті військова служба сприймається офіцерами не лише як фізичний захист держави, але й як охорона її культурних і духовних надбань. Це формує у військовослужбовців почуття причетності до великої місії, яка полягає у збереженні цілісності держави на всіх рівнях – від територіального до культурного. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність є

невід'ємним елементом професійної підготовки офіцерів, який підсилює їхню відданість службі та сприяє глибшому розумінню своєї місії у сучасному світі.

Культурно-просвітницька діяльність формує у військових усвідомлення важливості міжкультурного діалогу та толерантності, що є необхідними компонентами сучасної військової служби в умовах глобалізації та міждержавної співпраці. Участь у миротворчих місіях і співпраця з військовими з інших країн вимагають від офіцерів здатності поважати культурні особливості різних народів, сприяючи створенню атмосфери довіри та взаєморозуміння. Завдяки культурно-просвітницьким програмам офіцери навчаються сприймати інші культури з позиції толерантності та поваги, що підвищує ефективність виконання міжнародних завдань. Ця діяльність розширює світогляд офіцерів, допомагаючи їм зрозуміти різні підходи до життя та військової служби у контексті культурного різноманіття. Це розвиває їхню гнучкість і здатність адаптуватися до різних умов, що є важливим у сучасних миротворчих операціях. Офіцери з розвиненим культурним світоглядом уникають конфліктів, пов'язаних із нерозумінням культурних відмінностей, і забезпечують ефективну взаємодію між різними групами, що сприяє збереженню миру. Культурно-просвітницька діяльність стає основою для формування космополітичного світогляду, який дозволяє офіцерам зберігати вірність національним цінностям, одночасно поважаючи права і традиції інших народів. У багатокультурному середовищі це сприяє не лише їхньому особистісному розвитку, а й підвищенню професійної компетентності. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність забезпечує офіцерам можливість ефективно діяти у складних міжнародних контекстах, зберігаючи при цьому свою національну ідентичність і підтримуючи мирне співіснування.

Культурно-просвітницька діяльність сприяє розвитку у офіцерів критичного мислення та здатності до рефлексії, що є важливими для формування їхнього світогляду та усвідомлення значення військової служби. Аналізуючи культурну спадщину та історичні події, офіцери мають можливість переосмислити уроки минулого, оцінюючи, як певні рішення та дії вплинули на долю держави. Це

розвиває їхню здатність критично аналізувати сучасні виклики, зважувати всі аспекти ситуації та приймати відповідальні рішення, що є ключовою складовою професійного світогляду військового.

Осмислення культурних і моральних цінностей сприяє глибшому розумінню своєї місії, підсилюючи почуття відповідальності за майбутнє країни. Це забезпечує формування офіцера як морально стійкої особистості, здатної приймати рішення, які відповідають не лише службовим обов'язкам, але й загальнолюдським цінностям. Світогляд, сформований через культурно-просвітницьку діяльність, стає джерелом моральної сили та стійкості офіцера у складних обставинах служби. Він допомагає зберігати рішучість і діяти в інтересах суспільства, навіть у найризикованіших ситуаціях. Культурно-просвітницька діяльність надає військовій службі морального змісту, формуючи у офіцерів високі етичні стандарти та цілісне розуміння своєї ролі як захисників не лише території, а й духовних і культурних цінностей країни. Таким чином, вона є невід'ємною складовою підготовки, яка формує професійно і морально зрілих лідерів [33, с. 166]. Культурно-просвітницька діяльність у цьому контексті стає важливим елементом формування відповідальних та свідомих військовослужбовців.

Виховна робота в Збройних Силах України має важливе значення у формуванні особистості офіцера, оскільки поєднує елементи патріотичного, морального та соціального виховання, що сприяють зміцненню національної самосвідомості. Поєднання виховних заходів з культурно-просвітницькою діяльністю забезпечує всебічний підхід до підготовки курсантів, дозволяючи їм розвивати не лише військові навички, але й розуміння культурної та історичної місії їхньої професії. Це розширює світогляд офіцерів, розвиває в них здатність поважати культурні особливості та збагачує їхній досвід, що є важливим для ефективного виконання обов'язків [13, с. 217].

Культурно-просвітницька діяльність у поєднанні з виховною роботою сприяє згуртованості військового колективу та покращує міжособистісні відносини серед курсантів, що є важливим для досягнення високого рівня

взаємодії. Майбутні офіцери навчаються шанобливо ставитися до культурних надбань України, розуміючи їхнє значення як морального фундаменту, що об'єднує суспільство. Виховна робота забезпечує поступове закріплення цих цінностей, що позитивно впливає на формування колективного духу, дисципліни та відповідальності серед військовослужбовців.

Впровадження культурних заходів у навчальні програми Національної гвардії України є важливою складовою формування моральної та професійної стійкості офіцерів, а також розвитку їхньої національної ідентичності та патріотизму. Культурні заходи, такі як лекції з історії України, екскурсії до історичних пам'яток, перегляд документальних фільмів про видатні історичні події та героїв, дозволяють військовослужбовцям краще розуміти культурні цінності та традиції свого народу. Це сприяє формуванню глибокого почуття приналежності до країни і готовності захищати її інтереси. Включення таких заходів у навчальні програми збагачує навчальний процес, роблячи його не лише професійно орієнтованим, але й особистісно розвиваючим, де офіцери набувають моральних орієнтирів і ціннісної бази. Ці заходи можуть включати відвідування музеїв, участь у літературних вечорах, присвячених видатним діячам, та тематичні семінари, які поглиблюють знання про культуру України. Участь у таких заходах сприяє підвищенню емоційної стійкості військовослужбовців та формуванню почуття гордості за історію й культурні здобутки держави. Таким чином, культурні заходи є невід'ємною частиною навчання, яка дозволяє офіцерам Національної гвардії краще усвідомити свою роль у захисті не лише територіальної, а й культурної цілісності країни.

Військова педагогіка, зосереджуючись на методах виховання, дисципліни та професійної підготовки, забезпечує структуроване засвоєння культурологічних знань та навичок. Вона інтегрує культурно-просвітницьку діяльність у виховний процес, роблячи його цілісним та орієнтованим на особистісний розвиток курсантів. Це підходить для формування культурологічної компетентності, яка включає вміння орієнтуватися в культурному середовищі, поважати історію та традиції України, а також

зберігати високу моральну позицію. Така педагогіка допомагає курсантам не тільки набувати професійних знань, але й усвідомлювати культурні аспекти своєї професії, що підвищує їхню готовність виконувати службові обов'язки [12, с. 85 – 86].

Поєднання культурно-просвітницької діяльності та військової педагогіки сприяє цілісному вихованню курсантів, зокрема через розвиток їхньої комунікаційної та соціальної компетентності. Завдяки культурологічному компоненту, офіцери здатні розуміти соціокультурний контекст взаємодії з цивільним населенням, що сприяє їхній ефективній службі. Військова педагогіка дозволяє впроваджувати ці аспекти в освітній процес системно, роблячи акцент на моральних і культурних засадах підготовки військовослужбовців, що позитивно впливає на їхнє особистісне зростання [14, с. 184].

Культурні заходи також відіграють важливу роль у розвитку етичної та соціальної відповідальності військових, навчаючи їх відповідального ставлення до культурної спадщини та моральних принципів. Наприклад, курси з військової етики та історії моральних норм у різних культурних епохах дозволяють офіцерам розвивати критичне мислення і здатність до рефлексії, що є важливими для прийняття рішень у складних ситуаціях. Такі заходи можуть включати вивчення біографій видатних діячів української історії, які надихають на відповідальне ставлення до професійних обов'язків і сприяють розвитку лідерських якостей. Крім того, інтеграція культурних аспектів у навчання дозволяє офіцерам вивчати і практикувати моральні цінності, такі як гідність, чесність, повага до людської гідності, що є важливими у військовій службі. Культурні заходи також сприяють розвитку вміння взаємодіяти з цивільним населенням у різних регіонах України, розуміючи його культурні особливості і соціальні проблеми, що зміцнює довіру між армією і суспільством. Таким чином, через культурні заходи офіцери не лише вдосконалюють свої професійні знання, але й розвивають етично та соціально відповідальну поведінку, необхідну для ефективної служби в Національній гвардії.

Крім цього, культурні заходи, інтегровані в навчальні програми, сприяють підвищенню комунікативних та міжкультурних навичок офіцерів, що особливо важливо у сучасних умовах глобалізації та участі у міжнародних миротворчих місіях. Проведення занять на теми міжкультурної комунікації та толерантності дозволяє офіцерам розвивати повагу до культурних особливостей інших народів та здатність до діалогу, що є ключовим для миротворчої діяльності. Крім того, інтеграція культурних заходів допомагає офіцерам краще адаптуватися до багатокультурних середовищ, сприяє усвідомленню важливості культурного діалогу та запобігає конфліктам, зумовленим нерозумінням культурних відмінностей. Навчальні програми можуть включати симуляції міжкультурних ситуацій, аналіз історичних випадків успішної та неуспішної міжкультурної взаємодії, що дозволяє офіцерам практикувати свої навички на практиці. Це розвиває в офіцерів здатність швидко приймати рішення в складних міжкультурних ситуаціях та сприяє ефективному виконанню завдань у міжнародному контексті. Таким чином, інтеграція культурних заходів у навчальні програми Національної гвардії України робить військовослужбовців більш адаптивними, морально стійкими та готовими до виконання професійних обов'язків як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Позаурочна діяльність є невід'ємною складовою культурно-просвітницької роботи, яка доповнює формальне навчання та створює додаткові можливості для розвитку моральних і патріотичних якостей майбутніх офіцерів. Участь у заходах, таких як екскурсії до історичних пам'яток, культурні вечори, кінопокази або дискусійні клуби, дозволяє офіцерам глибше ознайомитися з національною культурою та історією. Ці активності сприяють формуванню почуття гордості за культурну спадщину свого народу, зміцнюють усвідомлення значущості збереження національної ідентичності та розвивають патріотичні переконання. Позаурочні заходи проводяться у невимушеній атмосфері, що сприяє ефективнішому засвоєнню культурних цінностей і розширенню світогляду офіцерів. Вони також стимулюють творчий потенціал, розвивають комунікативні навички та підтримують емоційний баланс, що є важливим для

професійної стійкості військовослужбовців. Наприклад, участь у дискусіях на тему культурних досягнень або перегляд історичних фільмів із подальшим обговоренням допомагає офіцерам розвивати критичне мислення та здатність аналізувати складні соціально-культурні явища. Завдяки таким заходам майбутні офіцери не лише зміцнюють свої знання про культуру, але й формують важливі моральні принципи, які допомагають їм у прийнятті етичних рішень у професійній діяльності. Позаурочна діяльність сприяє створенню середовища, у якому формуються духовні цінності та глибоке усвідомлення ролі офіцера як захисника не лише територіальної, а й культурної спадщини держави. Таким чином, вона є потужним інструментом культурно-просвітницької роботи, що сприяє всебічному розвитку офіцерів як особистостей та професіоналів.

Позаурочна діяльність також сприяє формуванню моральної стійкості і соціальної відповідальності майбутніх офіцерів, надаючи можливість брати участь у волонтерських та соціальних проєктах. Заходи, орієнтовані на допомогу громаді, підтримку ветеранів та участь у благодійних ініціативах, сприяють вихованню почуття відповідальності та поваги до людської гідності, що є важливими цінностями у військовій службі. Такі заходи дозволяють майбутнім офіцерам відчувати себе частиною громади та навчитися поважати потреби і цінності цивільного населення. Це сприяє розвитку емпатії, яка є важливою для гуманного підходу до виконання службових обов'язків, особливо під час миротворчих місій або роботи з населенням у кризових умовах. Позаурочна діяльність також зміцнює навички командної роботи та сприяє згуртованості колективу, оскільки майбутні офіцери виконують спільні завдання і вчаться діяти злагоджено в умовах співпраці. Такі соціально спрямовані заходи закладають основи для формування відповідальної та морально зрілої особистості офіцера, який розуміє свою місію як захисника не лише території, але й цінностей суспільства.

Крім цього, позаурочна діяльність у культурному вихованні майбутніх офіцерів сприяє розвитку міжкультурної компетентності, що є важливою в умовах сучасних військових операцій та міжнародного співробітництва. Участь

у міжкультурних зустрічах, знайомство з іншими культурами через культурні обміни або заходи, присвячені вивченню культурного розмаїття, допомагає майбутнім офіцерам розвивати повагу до різних культур. Це особливо важливо для підготовки до миротворчих місій, де від офіцерів вимагається здатність враховувати культурні особливості місцевого населення та встановлювати позитивні взаємини. Позаурочні заходи також можуть включати вивчення іноземних мов, традицій та звичаїв різних народів, що збагачує світогляд офіцерів та робить їх більш підготовленими до роботи в міжнародному середовищі. Завдяки цьому, офіцери стають більш гнучкими та відкритими до міжкультурного діалогу, що сприяє запобіганню конфліктів і підтримці миру. Отже, позаурочна діяльність у культурному вихованні майбутніх офіцерів сприяє формуванню не лише патріотичних якостей, але й міжкультурної толерантності, яка є важливою у сучасній військовій службі.

Дослідження підтверджує, що культурно-просвітницька діяльність має значний вплив на формування світоглядної культури та професійних якостей майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Цей процес сприяє розвитку їхньої національної самосвідомості, патріотичних цінностей та готовності виконувати свої обов'язки з повагою до культурних і історичних традицій держави. Завдяки культурно-просвітницьким заходам, курсанти глибше усвідомлюють значення культурних і моральних принципів у виконанні військових завдань, що підвищує їхню готовність до служби та зобов'язує підтримувати високі етичні стандарти.

Формування світоглядної культури через культурно-просвітницьку діяльність сприяє не лише індивідуальному розвитку військовослужбовців, але й зміцненню військових колективів, що позитивно впливає на їхню згуртованість та взаємодію. Це дослідження доводить, що інтеграція культурно-просвітницьких практик у підготовку офіцерів забезпечує стабільне виховання морально стійких, відповідальних і патріотично налаштованих лідерів, готових до ефективного виконання своїх обов'язків. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність є одним із ключових елементів системи професійної

підготовки, що сприяє формуванню морально та інтелектуально розвиненого військового складу.

2.2. Взаємозв'язок культурно-просвітницької діяльності із моральним вихованням майбутніх офіцерів Національної гвардії України

Культурно-просвітницька діяльність та моральне виховання є важливими складовими системи підготовки офіцерів Національної гвардії України, оскільки вони сприяють формуванню високих етичних стандартів і патріотичних цінностей серед майбутніх лідерів. Ці напрямки сприяють формуванню широкого світогляду, який включає історичну, культурну та моральну обізнаність, необхідну для професійного зростання. Культурно-просвітницька діяльність охоплює організацію заходів, що розвивають естетичні смаки, патріотичне мислення та етичні цінності майбутніх офіцерів. Вона також включає вивчення національних традицій і культурних надбань, що дозволяє глибше розуміти народну культуру та історію. Моральне виховання, в свою чергу, орієнтоване на формування таких якостей, як чесність, відповідальність, справедливість і повага до людської гідності. Це стає основою для розвитку стійкого морального стрижня, який дозволяє офіцерам діяти відповідально та етично в складних ситуаціях. Заняття з культурно-просвітницької діяльності та морального виховання також сприяють формуванню командного духу та поваги до товаришів по службі. Такі підходи важливі, оскільки офіцери часто виступають моральними авторитетами для підлеглих.

У підготовці офіцерів культурно-просвітницька діяльність спрямована на розширення кругозору та усвідомлення історичних і моральних основ військової служби. Офіцери, що пройшли таку підготовку, краще розуміють сутність своєї ролі як захисників не лише фізичної безпеки країни, а й її культурної спадщини. Навчання в рамках культурно-просвітницької програми допомагає розвивати критичне мислення та соціальну відповідальність, що сприяє формуванню етичного керівництва в майбутньому. Моральне виховання у цьому контексті також є невід'ємною частиною, оскільки воно формує поведінкові стандарти, які

підтримують чесність, честь та дисциплінованість. Дисципліна та моральність є основою військової етики, що відзначає професійну поведінку офіцера. Культурно-просвітницька діяльність акцентує увагу на важливості моральних цінностей для підвищення рівня самоконтролю та прийняття етичних рішень. Навчання через приклади видатних діячів історії та культури допомагає офіцерам формувати власні ціннісні орієнтири. Важливість цих знань підкреслюється тим, що офіцери часто мають бути готовими діяти відповідально у морально суперечливих ситуаціях.

Формування професійних якостей офіцерів також базується на моральному вихованні, що допомагає розвивати почуття відповідальності перед суспільством та державою. Культурно-просвітницька діяльність сприяє розумінню етичних стандартів, що регулюють поведінку офіцерів та їхнє ставлення до служби. Вона забезпечує можливості для розвитку толерантності, емпатії та інтелектуальної гнучкості, що необхідні для комунікації та співпраці у різних соціокультурних контекстах. Моральне виховання, з іншого боку, закладає фундамент чесності та поваги до інших, що є ключовими характеристиками для офіцера в умовах бойових дій та командного управління. Це також допомагає уникати етичних конфліктів та підтримувати єдність у військовому колективі. Навчання культурним та моральним цінностям формує більш гуманістичний підхід до вирішення конфліктних ситуацій. Знання культурного контексту, в якому офіцери діють, допомагає їм розуміти цінності місцевих громад і сприяє збереженню соціальної стабільності [19, с. 129].

Культурно-просвітницька робота в навчальних закладах Національної гвардії охоплює декілька ключових напрямків, спрямованих на всебічний розвиток особистості майбутніх офіцерів. Важливу роль відіграють заняття з історії України, вивчення національних традицій та культурних цінностей, що сприяє розвитку патріотизму і любові до Батьківщини. Також значна увага приділяється мистецьким заходам, включно з відвідуванням театрів, музеїв, виставок та організацією літературних вечорів, що збагачують духовний світ курсантів. Спортивні заходи та змагання, інтегровані в культурну програму, не

лише підвищують фізичну витривалість, а й виховують командний дух, підтримку та дисципліну. Особливої уваги заслуговують зустрічі з видатними особистостями, ветеранами бойових дій та культурними діячами, які надихають курсантів на відповідальне ставлення до служби. Участь у волонтерських проєктах дозволяє розвивати почуття відповідальності перед суспільством, емпатію та співчуття. Такий багатогранний підхід сприяє не тільки інтелектуальному та культурному розвитку, а й моральному становленню курсантів. Культурно-просвітницька робота розвиває почуття гордості за свою професію та надає мотивацію для сумлінного виконання службових обов'язків.

Вплив культурних заходів на формування моральних орієнтирів курсантів є важливою складовою виховання офіцерів Національної гвардії. Патріотичні заходи, такі як вшанування пам'яті загиблих героїв та святкування державних свят, виховують у майбутніх офіцерів почуття честі та відповідальності за захист своєї країни. Через культурні заходи, такі як театральні вистави або лекції про історичні постаті, у курсантів розвиваються моральні якості, що визначають етичні норми їхньої поведінки. Ці заходи сприяють формуванню почуття гідності та пошани до історії та традицій своєї нації. Участь у культурно-просвітницьких заходах також допомагає курсантам засвоїти важливість дисципліни, відповідальності та поваги до колег і старших. Дисциплінованість і висока культура поведінки стають невід'ємними рисами особистості курсантів, що забезпечує готовність до виконання складних службових завдань. Повага до культурних традицій формує у курсантів почуття належності до колективу та сприяє створенню атмосфери довіри в колективі. Загалом культурні заходи допомагають курсанту вбудувати моральні орієнтири в повсякденну діяльність, роблячи їх основою свого професійного життя.

Оцінка впливу культурно-просвітницької роботи в навчальних закладах Національної гвардії свідчить про її важливу роль у формуванні моральних орієнтирів курсантів. Високий рівень культури та моральні цінності, виховані під час таких заходів, дозволяють офіцерам бути взірцем для підлеглих і громадян. Позитивний вплив культурних заходів відображається у підвищенні рівня

професійної етики, що сприяє ефективній службі та підтриманню правопорядку. У курсантів розвиваються такі важливі якості, як честь, гідність та відповідальність, що стають основою їхнього професійного ставлення до служби. Також культурно-просвітницька робота зміцнює здатність курсантів до саморефлексії та аналізу власних дій з етичної точки зору. Такі заходи надають курсантам моральні інструменти для подолання складних етичних викликів у професійному житті. Важливість культурно-просвітницької роботи підкреслюється її впливом на психологічну стійкість курсантів, що є невід'ємним елементом успішної військової служби [28, с. 11].

Моральне виховання офіцерів Національної гвардії реалізується через цілу низку культурних та просвітницьких заходів, що мають на меті розвивати моральні якості та формувати ціннісні орієнтири. Одним із найбільш ефективних методів є організація тематичних лекцій та семінарів, під час яких курсанти мають змогу обговорити моральні дилеми, пов'язані з військовою службою. Ці заходи часто включають приклади з історії, філософії та права, що дозволяє майбутнім офіцерам усвідомити значення таких цінностей, як честь, гідність, відповідальність. Ще однією практикою є проведення рольових ігор та симуляцій, під час яких курсанти моделюють ситуації морального вибору, що можуть виникати в реальній військовій службі. У таких вправах особливий акцент робиться на колективному обговоренні наслідків дій, що підвищує здатність до етичної оцінки та рефлексії. Зустрічі з ветеранами та військовими, які стали прикладами моральної стійкості, допомагають курсантам побачити живі приклади високих моральних стандартів. Волонтерська діяльність також є важливою складовою, оскільки через допомогу цивільному населенню курсанти вчаться емпатії та співчуттю. Цей підхід дозволяє створювати системну основу морального виховання, закріплюючи етичні стандарти як невід'ємну частину професійної підготовки.

Інтеграція моральних принципів у професійну підготовку офіцерів включає методи, що дозволяють практично застосовувати етичні норми та принципи в різних ситуаціях. Одним зі способів є введення спеціальних навчальних

дисциплін, що вивчають військову етику, моральні дилеми та основи етичного керівництва. Курси з військової етики охоплюють теми, пов'язані з поведінкою в бойових умовах, відповідальним ставленням до підлеглих та підтриманням професійної честі. Використовуються також інтерактивні методи, такі як дискусійні клуби та дебати, що дають змогу курсантам обговорювати реальні випадки та розвивати критичне мислення. Ще одним інструментом є проекти, які дозволяють курсантам практично застосовувати принципи етичного лідерства в колективі, таким чином закріплюючи навички морального прийняття рішень. На практичних заняттях курсанти обговорюють основи дотримання людської гідності, відповідальності та справедливості у військовому контексті. Для підтримки морального виховання також проводяться аналізи історичних подій та вчинків відомих воєначальників, що є прикладом для наслідування. Ці методи забезпечують сталість етичних принципів і їхню інтеграцію в повсякденну військову діяльність.

Значним елементом культурно-просвітницької діяльності є використання проектів, що сприяють закріпленню моральних принципів як основи професійної діяльності. Серед таких проектів можна виділити проведення навчальних зборів з громадськістю, під час яких курсанти вчаться взаємодіяти з населенням, демонструючи чуйність, повагу та відповідальність. Проведення культурно-освітніх програм із вивчення історії воєнної доблесті дозволяє курсантам розуміти етичні стандарти, необхідні для ефективного військового керівництва. У процесі тренувань також використовуються відеоматеріали та документальні фільми про героїв, які допомагають зрозуміти значення моральних принципів у реальних бойових ситуаціях. У навчальному посібнику О.О. Музальова «Культурологія» автор зазначає, що проведення культурно-освітніх програм, зокрема, на тему вивчення історії воєнної доблесті, є важливим елементом у формуванні у курсантів розуміння етичних стандартів, необхідних для ефективного військового керівництва. Музальов акцентує увагу на тому, що ці програми сприяють розвитку моральних цінностей, що є ключовими для формування відповідальних і етично зрілих лідерів у військовій сфері [31, с. 131].

Практикуються екскурсії до історичних місць, де курсанти мають змогу перейнятися почуттям національної гордості та патріотизму. Окрему роль відіграють спортивні змагання, які виховують витривалість, силу волі та командний дух як важливі компоненти морального виховання. Викладачі також проводять індивідуальні бесіди, щоб допомогти курсантам аналізувати особисті моральні установки. Поєднання цих методів сприяє всебічному формуванню моральних якостей, які стають фундаментом для успішного виконання обов'язків офіцера та відповідального лідера. У монографії О.С. Капінуса «Соціальна відповідальність офіцера» автор підкреслює важливість використання різних методів виховання для формування моральних якостей у курсантів, що є необхідними для виконання обов'язків офіцера. Капінус зазначає, що екскурсії до історичних місць мають велике значення в процесі виховання національної свідомості та патріотизму у курсантів. Відвідування таких місць дозволяє їм відчувати історичну спадщину своєї країни, розвиваючи почуття гордості за свою батьківщину [21, с. 66].

Моральне виховання офіцерів Національної гвардії України через культурні та просвітницькі заходи включає застосування багатьох практичних методів, що спрямовані на формування високих етичних стандартів та розвитку громадянських якостей. Одним із основних методів є організація круглих столів, присвячених обговоренню етичних дилем, з якими можуть зіткнутися офіцери під час виконання обов'язків. Такі дискусії зосереджують увагу на питаннях відповідальності, честі, дотримання моральних норм у різних умовах, що розвиває здатність до критичного мислення та самоконтролю. Крім цього, курсанти беруть участь у волонтерських проектах, що сприяють розвитку емпатії, турботи та поваги до громадян. Такі проекти також навчають відповідальності за громадське благо та взаємодії з цивільними, що є важливим аспектом військової етики. Іншим ефективним підходом є залучення курсантів до культурних заходів, таких як відвідування музеїв, історичних місць та організація літературних читань. Ці заходи сприяють формуванню патріотизму та усвідомлення історичної спадщини, яка є важливою частиною професійної

самосвідомості. Інтерактивні заняття, на яких аналізуються моральні якості видатних історичних осіб, дозволяють майбутнім офіцерам розвивати моральні орієнтири та цінності, з якими вони ідентифікують себе як захисники країни.

Інтеграція моральних принципів у професійну підготовку офіцерів здійснюється через систематичний підхід до викладання військової етики та запровадження спеціальних занять з етичного лідерства. Курс етичного лідерства включає обговорення моральних викликів, з якими офіцери можуть стикатися в бойових умовах або під час управління підлеглими, що допомагає курсантам сформувати внутрішню систему етичних цінностей. Практичним підходом є також організація ситуаційних тренінгів, на яких курсанти мають змогу вирішувати конфлікти, дотримуючись етичних стандартів та принципів справедливості. Така інтерактивна форма підготовки розвиває не лише моральні, а й лідерські якості майбутніх офіцерів, дозволяючи їм діяти з відповідальністю та виваженістю. На лекціях з військової етики курсанти також розглядають історичні приклади героїзму та вчинків, які базувалися на етичних принципах, що дає змогу оцінити значення моральних якостей у військовому контексті. Спільні заняття з ветеранами війни надають курсантам реальний приклад стійкості та гідності, яку необхідно зберігати в будь-яких ситуаціях. Інший спосіб інтеграції моральних принципів — це постійне підкріплення теоретичних знань практичними вправами, які імітують можливі етичні виклики у професійній діяльності. Таке поєднання теорії та практики сприяє формуванню стійких моральних якостей, які є необхідними для ефективного військового лідерства.

Культурно-просвітницькі заходи, спрямовані на моральне виховання, також включають освітні проекти, які акцентують важливість гуманізму та дотримання прав людини. Проведення літературних вечорів та кінопоказів із подальшими обговореннями дозволяє курсантам досліджувати моральні аспекти крізь призму мистецтва та літератури, що сприяє розвитку емоційної зрілості та розуміння етики. Ці заходи також включають організацію історичних екскурсій, під час яких курсанти ознайомлюються з культурною спадщиною країни, розвиваючи

почуття національної гордості та відповідальності. Участь у таких заходах допомагає курсантам формувати вміння аналізувати етичні конфлікти та розвивати власні моральні принципи. Практика відвідування військових меморіалів та пам'ятників загиблим героям підкреслює важливість пам'яті та шанування тих, хто віддав своє життя за Батьківщину. Такі культурно-просвітницькі заходи не лише підкріплюють моральне виховання, але й інтегрують ці цінності у повсякденне життя курсантів, роблячи їх основою для служби та взаємодії з громадянами [22, с. 74].

Одним із важливих проектів, який сприяє підвищенню моральної свідомості майбутніх офіцерів, є програма "Шлях Честі", що реалізується у навчальних закладах Національної гвардії України. Ця програма орієнтована на формування моральних та етичних цінностей, а також розвитку патріотизму та професійної гідності серед курсантів. В її рамках проводяться лекції, тренінги та практичні заняття, які охоплюють теми честі, відповідальності та служіння державі. Програма допомагає офіцерам краще усвідомити свою роль у суспільстві та виконувати свої обов'язки з високим рівнем моральної відповідальності. Ця програма включає серію заходів, присвячених історичним прикладам героїзму, що допомагають курсантам формувати розуміння моральної відповідальності та національної гідності. В рамках програми проводяться лекції, історичні екскурсії та зустрічі з ветеранами, які розповідають про моральні виклики, з якими вони стикалися. Програма акцентує увагу на значенні честі, мужності, вірності обов'язку, що сприяє формуванню особистісних якостей, які є важливими для військовослужбовця. Ефективність "Шляху Честі" проявляється в позитивних змінах в поведінці курсантів, які виявляють готовність до самопожертви та вірності національним цінностям. Особистісний розвиток майбутніх офіцерів стає помітним через здатність дотримуватись етичних стандартів, навіть у складних умовах. Завдяки такій програмі курсанти не лише збагачуються новими знаннями, але й усвідомлюють значення моральної сили в службі.

Ініціатива "Герої України" є ще одним важливим елементом виховання моральної свідомості у військовослужбовців Національної гвардії. Це проект,

спрямований на вивчення історій героїв України, як історичних, так і сучасних, що допомагає майбутнім офіцерам зрозуміти значення особистої відданості та патріотизму. У рамках ініціативи курсанти досліджують біографії видатних особистостей, аналізують їхні моральні якості, розглядають наслідки їхнього вибору та вчинків у критичних ситуаціях. Також організуються тематичні вечори пам'яті, виставки та кінопокази, що дозволяють курсантам ближче познайомитися з подвигами своїх співвітчизників. Психологічні дослідження показують, що ініціатива "Герої України" позитивно впливає на почуття національної гордості та відповідальності у військовослужбовців. Курсанти демонструють покращену моральну витривалість та здатність до самопожертви, усвідомлюючи важливість своєї служби для захисту держави. Учасники проекту краще розуміють значення військової етики та відчувають зв'язок з культурною та історичною спадщиною країни.

Проект "Етичне Лідерство" спрямований на розвиток лідерських якостей через моральне виховання майбутніх офіцерів. Він включає серію тренінгів та ситуаційних занять, які моделюють можливі етичні дилеми, що можуть виникнути у військовій службі. Курсанти вчаться приймати рішення на основі моральних принципів, аналізуючи можливі наслідки та зважаючи на етичні аспекти своїх дій. Проект охоплює обговорення основних цінностей, таких як повага, чесність, відповідальність, а також роботу з психологами для розвитку емоційної стійкості. Це допомагає курсантам краще усвідомлювати свою роль як лідерів та виховує в них почуття відповідальності перед підлеглими. За результатами проекту спостерігається покращення комунікаційних навичок, вміння працювати в команді та зростання етичної свідомості. "Етичне Лідерство" має позитивний вплив на особистісний розвиток курсантів, формуючи в них чітке розуміння значення моральних стандартів у військовому середовищі.

Дослідження показує, що культурно-просвітницька діяльність є важливою складовою морального виховання майбутніх офіцерів Національної гвардії України, сприяючи розвитку їхніх етичних переконань, громадянської відповідальності та духовної стійкості. Взаємозв'язок цих двох компонентів

забезпечує підготовку офіцерів, здатних діяти в інтересах суспільства, дотримуючись високих моральних стандартів, що особливо важливо у військовій сфері. Культурно-просвітницька діяльність впливає на розвиток почуття честі, дисципліни та відданості професії, зміцнюючи у військових прагнення бути моральними лідерами й прикладом для інших.

Поєднання культурно-просвітницьких заходів з моральним вихованням створює цілісну основу для розвитку особистих і професійних якостей офіцерів, що відображає їхнє усвідомлення ролі та відповідальності перед державою та народом. Це дослідження підкреслює, що культурно-просвітницька діяльність не тільки забезпечує знання про культурні цінності, але й сприяє закріпленню цих цінностей на рівні поведінки та внутрішніх переконань майбутніх офіцерів. Отже, інтеграція культурно-просвітницької діяльності з моральним вихованням підвищує ефективність підготовки військових кадрів, створюючи міцну етичну основу для їхньої подальшої служби.

2.3. Методи та форми реалізації культурно-просвітницької діяльності у сучасних військових навчальних закладах

Історичні передумови застосування культурних методів у військових навчальних закладах мають глибокі корені, що сягають ще часів античності. У стародавніх державах, таких як Спарта та Рим, військова підготовка поєднувалася з моральним та культурним вихованням, що мало на меті формування не лише фізично загартованих, а й морально підготовлених воїнів. Вже тоді значна увага приділялася розвитку патріотизму, військової етики та почуття обов'язку. У Середньовіччі, особливо в лицарських орденах, моральне виховання, яке включало поняття честі, доблесті та служіння державі, стало невід'ємною частиною підготовки лицарів. Принципи лицарської честі вплинули на формування культурних методів у військовій освіті, які надавали особливого значення моральним якостям майбутніх воїнів. З розвитком державності та армії у Новому часі культурні методи почали інтегруватися в систему військових навчальних закладів, сприяючи формуванню комплексного підходу до

підготовки офіцерів. Історичний досвід показав, що морально та культурно підготовлений військовий завжди демонструє кращі якості в складних умовах служби.

У ХХ столітті, особливо під час і після Другої світової війни, культурні методи у військовій освіті зазнали змін, акцентуючи увагу на патріотичному вихованні та моральній стійкості. Військові навчальні заклади почали активно впроваджувати програми, спрямовані на розвиток культурної обізнаності, патріотизму та соціальної відповідальності. В радянській системі підготовки військовослужбовців значну роль відігравали культурно-масові заходи, включно з лекціями, кінопоказами та зустрічами з ветеранами, які формували почуття колективної відповідальності та високих моральних стандартів. Ці методи були спрямовані на створення образу військовослужбовця як захисника не лише держави, а й її культурних та моральних цінностей. Після розпаду СРСР та утворення незалежної України культурні методи в системі військової підготовки отримали нові аспекти, орієнтуючись на формування національної ідентичності та усвідомлення історичної місії захисника держави.

Сучасні тенденції у застосуванні культурних методів у військових навчальних закладах орієнтовані на розвиток індивідуальних якостей військовослужбовців, що базуються на патріотичних і моральних цінностях. Зараз культурні методи включають не лише традиційні заходи, як-от лекції з історії та етики, але й сучасні інтерактивні підходи: рольові ігри, симуляції та тренінги з етичного лідерства. Значну роль відіграють психологічні практики, що допомагають курсантам краще усвідомлювати свої моральні принципи та розвивати емоційну стійкість. Військові навчальні заклади України активно реалізують проекти, орієнтовані на формування національної ідентичності та усвідомлення ролі військових у збереженні культурної спадщини. До новітніх тенденцій відносять залучення до культурних заходів з представниками цивільного суспільства та організацію спільних заходів з волонтерськими та благодійними організаціями. Сучасні культурні методи спрямовані на підготовку військових, які не лише технічно підковані, але й морально стійкі,

соціально відповідальні та свідомі своєї місії як захисників держави та її цінностей [39, с. 112].

Традиційні методи морального виховання курсантів та офіцерів у військових навчальних закладах, такі як лекції та практичні заняття, залишаються базовими компонентами навчального процесу. Лекції з історії, етики, військової етики та культури дають можливість курсантам отримати базові знання про моральні цінності, приклади героїзму та значення національної спадщини. На таких заняттях викладачі обговорюють історичні приклади, моральні дилеми та питання військової честі, що сприяє формуванню у курсантів високих етичних стандартів та патріотичних почуттів. Практичні заняття включають вправи, що імітують етичні вибори у військових умовах, дозволяючи курсантам навчитися приймати рішення в умовах моральної невизначеності. Ці традиційні методи позитивно впливають на морально-психологічний стан курсантів, сприяючи розвитку впевненості, відповідальності та усвідомлення ролі військовослужбовця як захисника моральних цінностей суспільства.

Сучасні методи виховання у військових навчальних закладах включають тренінги, дискусійні клуби та інші інтерактивні форми навчання, спрямовані на розвиток критичного мислення та емоційної стійкості. Тренінги з етичного лідерства, наприклад, допомагають курсантам зрозуміти, як їхні моральні переконання можуть вплинути на командний дух і результати роботи. В процесі таких тренінгів курсанти вивчають принципи відповідального лідерства та отримують навички, необхідні для вирішення моральних конфліктів. Дискусійні клуби та дебати, в свою чергу, сприяють розвитку здатності обґрунтовувати власну позицію, зважати на різні точки зору та відстоювати моральні цінності в аргументованій формі. Курсанти обговорюють актуальні моральні питання, пов'язані з військовою службою, що розвиває у них здатність мислити критично та дотримуватись етичних стандартів у будь-яких умовах. Така робота сприяє підвищенню морально-психологічної стійкості, що є надзвичайно важливим у військовій службі.

Культурні заходи, такі як відвідування виставок, концертів та історичних місць, є ще одним ефективним методом морального виховання, оскільки дозволяють курсантам глибше зрозуміти культурну та історичну спадщину своєї країни. Відвідування музеїв, пам'ятників, меморіалів і виставок про історію військової доблесті підкреслює важливість національних цінностей та формує почуття гордості за рідну країну. Концерти та інші культурні події допомагають курсантам відчувати емоційний зв'язок із народом і культурою, що є потужним джерелом мотивації та моральної підтримки. Психологічні дослідження показують, що участь у таких заходах сприяє підвищенню почуття приналежності до суспільства, розвиває емоційну стійкість та підтримує високу мотивацію для служби. Ці заходи також знижують рівень стресу, покращують командну атмосферу та підвищують загальну морально-психологічну готовність курсантів до виконання службових обов'язків [3, с. 68].

Новітні форми культурно-просвітницької роботи у військових навчальних закладах активно інтегрують цифрові технології та медіа-освіту, що сприяє адаптації навчального процесу до сучасних вимог. Одним з головних напрямів є використання віртуальних навчальних платформ, які забезпечують доступ до освітніх матеріалів і ресурсів у режимі онлайн. Ці платформи дозволяють курсантам та офіцерам отримувати навчальні матеріали, переглядати лекції, брати участь у вебінарах та онлайн-дискусіях. Такий формат значно підвищує доступність та ефективність навчального процесу, дозволяючи курсантам гнучко планувати свій час для самостійного навчання. Завдяки інтерактивним інструментам, таким як тестування та симуляції, курсанти можуть опрацьовувати складні етичні ситуації та моральні дилеми, що сприяє розвитку моральної свідомості у сучасному цифровому середовищі.

Медіа-освіта стала невід'ємною частиною культурно-просвітницької роботи серед курсантів, надаючи їм можливість краще розуміти інформаційний простір та розвивати навички критичного мислення. Курси з медіа-грамотності включають вивчення технологій перевірки інформації, аналізу новинних джерел, а також засвоєння навичок безпечної роботи з медіа. Це допомагає майбутнім

офіцерам розпізнавати фейкові новини, уникати дезінформації та розуміти моральні аспекти роботи з інформацією. Офіцери та курсанти вчаться розрізняти пропаганду, маніпуляції та розуміти етичні стандарти роботи зі ЗМІ. Медіа-освіта також сприяє розвитку навичок етичної комунікації, що важливо для підтримання моральної цілісності у військовому колективі. Ці навички стають особливо важливими в умовах інформаційної війни, коли здатність аналізувати інформацію та зберігати моральну стійкість є критичною для службовців.

Використання соціальних мереж для культурно-просвітницької роботи дозволяє створювати віртуальну спільноту, де курсанти можуть ділитися думками, обговорювати актуальні теми та дізнаватися про культурні події. Через соціальні мережі військові навчальні заклади організують онлайн-лекції, поширюють освітні матеріали, новини та інформацію про культурні ініціативи, що сприяє зростанню залученості курсантів. Платформи, такі як Facebook, Instagram та YouTube, активно використовуються для публікації навчальних відео, історичних фактів та прикладів моральної поведінки, що мотивують курсантів до розвитку особистих цінностей. Соціальні мережі також стали інструментом для створення дискусійних груп, де курсанти можуть обмінюватися ідеями щодо етичних питань, що виникають під час навчання та служби. Така інтеграція цифрових технологій дозволяє створити додатковий простір для навчання, де курсанти можуть розвивати свої моральні орієнтири, зберігаючи зв'язок з однодумцями та обговорюючи актуальні питання.

РОЗДІЛ 3.

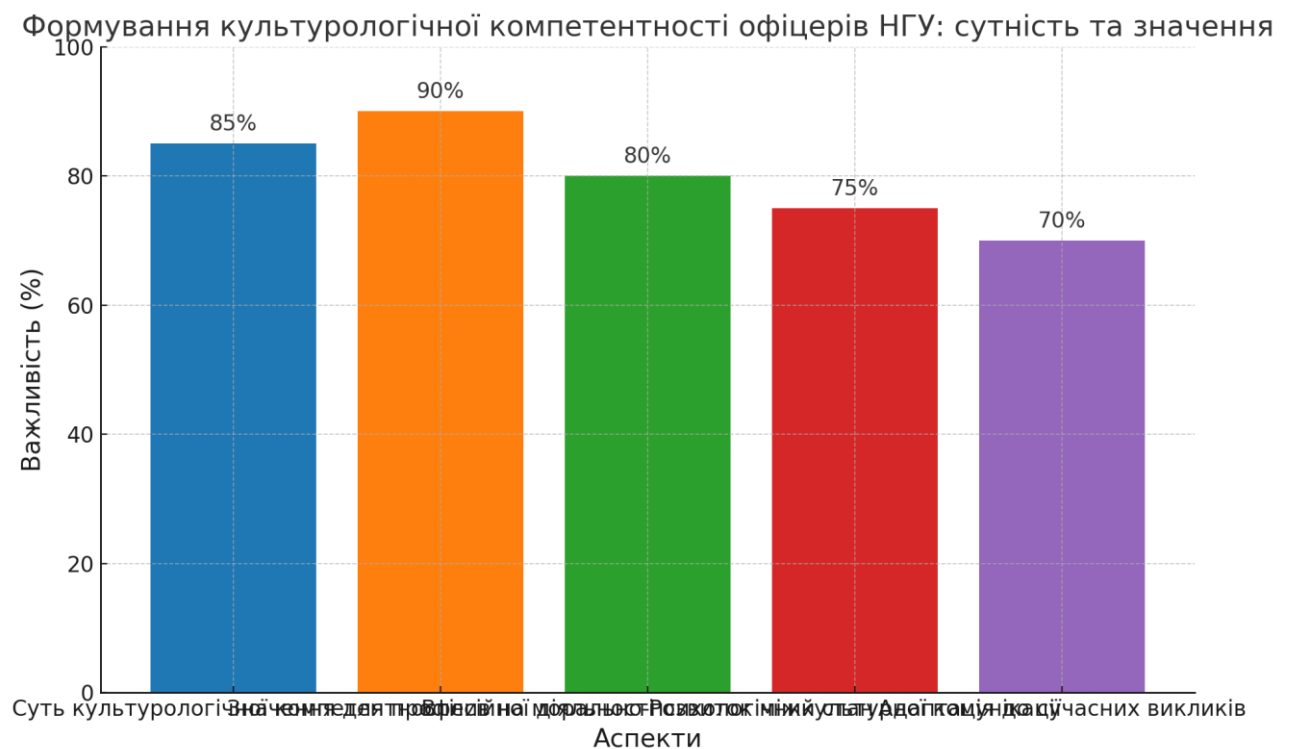
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

3.1. Сутність поняття «культурологічна компетентність»

Формування культурологічної компетентності офіцерів Національної гвардії України є важливим елементом підготовки військовослужбовців, що сприяє їхній ефективній професійній діяльності та успішній адаптації в сучасному суспільстві. Культурологічна компетентність передбачає не лише знання про культурні традиції, звичаї та цінності, але й вміння їх аналізувати, порівнювати та використовувати в різних контекстах. Це поняття включає в себе широке коло знань про різноманітні культурні явища, зокрема, історію, мистецтво, етнографію та соціологію. Офіцери, які володіють культурологічною компетентністю, здатні краще розуміти культурні особливості свого оточення та реагувати на них у своїй діяльності. Цей аспект підготовки стає особливо актуальним у світлі сучасних викликів, пов'язаних з глобалізацією та культурною інтеграцією [30, с. 187]. Культурологічна компетентність є не лише професійною вимогою, але й важливим чинником для ефективного виконання завдань Національної гвардії. Офіцери з високим рівнем культурологічної компетентності здатні формувати позитивний імідж військових структур та сприяти зміцненню зв'язків із суспільством. У цьому контексті важливо визначити, як саме формується ця компетентність у процесі підготовки військовослужбовців.

Процес підготовки офіцерів у сфері культурної освіти охоплює як теоретичні, так і практичні аспекти. Теоретичні знання забезпечують основу для розуміння культурних явищ, їхнього походження та розвитку, а також роль культури в суспільстві. Практичні заняття, семінари та тренінги, що сприяють розвитку навичок культурологічного аналізу, також є невід'ємною частиною навчання. Такі активності дозволяють курсантам застосовувати теоретичні знання в реальних ситуаціях, що підвищує їхню готовність до служби. Важливим аспектом формування культурологічної компетентності є вивчення культурних

традицій України, оскільки це сприяє розвитку патріотизму та поваги до національної спадщини. Офіцери, які мають глибоке розуміння своєї культури, здатні ефективніше взаємодіяти з населенням, налагоджуючи довірливі відносини. Це, в свою чергу, позитивно впливає на імідж Національної гвардії в очах громадськості. Під час підготовки важливо також враховувати культурні особливості регіонів, в яких служать офіцери «Рис. 3.2.».

«Рис. 3.2. Формування культурологічної компетентності офіцерів національної гвардії України»

➤ **Суть культурологічної компетентності (85%):** Цей аспект охоплює визначення та ключові складові культурологічної компетентності, які важливі для офіцерів, щоб ефективно взаємодіяти з різними культурами та соціальними групами.

➤ **Значення для професійної діяльності (90%):** Цей пункт підкреслює, наскільки важливою є культурологічна компетентність для виконання службових обов'язків, оскільки вона допомагає офіцерам успішно справлятися з різними ситуаціями, що виникають у професійній сфері.

➤ **Вплив на морально-психологічний стан (80%):** Цей аспект демонструє, як культурологічна компетентність може позитивно впливати на моральний дух та психологічний стан офіцерів, покращуючи їхню здатність до співпраці та адаптації.

➤ **Розвиток міжкультурної комунікації (75%):** Цей пункт акцентує увагу на важливості міжкультурної комунікації, яка дає офіцерам можливість ефективно взаємодіяти з людьми з різних культурних середовищ, сприяючи кращому розумінню та співпраці.

➤ **Адаптація до сучасних викликів (70%):** Останній аспект акцентує увагу на необхідності адаптації офіцерів до сучасних викликів, які можуть бути пов'язані з глобалізацією, культурним різноманіттям та швидкими змінами в соціальному середовищі.

Крім теоретичних знань та практичних занять, значну роль у формуванні культурологічної компетентності відіграють міжкультурні обміни та співпраця з міжнародними організаціями. Взаємодія з іноземними колегами дозволяє офіцерам отримати безпосередній досвід у вивченні культур інших країн, що сприяє розширенню їхнього світогляду. Це також допомагає зняти стереотипи та упередження, формуючи більш відкриту та толерантну свідомість. Участь у спільних навчаннях, семінарах та конференціях забезпечує платформу для обміну думками та найкращими практиками у сфері культурної компетентності. Офіцери отримують можливість не лише вивчати чужі культури, але й представляти свою, що є важливим аспектом дипломатії. Завдяки цій практиці формується не лише професійна, але й особистісна культурологічна компетентність. Залучення до міжнародних проектів також сприяє розвитку навичок міжкультурної комунікації, що є критично важливими в сучасному військовому контексті. Отже, міжкультурні обміни стають важливим елементом підготовки офіцерів, які служать в умовах глобалізації.

Практична частина формування культурологічної компетентності включає активності, що передбачають безпосереднє спілкування з представниками різних культур. Організація культурних заходів, таких як дні відкритих дверей, фестивалі та виставки, сприяє взаємодії офіцерів з населенням та демонстрації їхнього розуміння культурних цінностей. Ці заходи створюють можливість для обговорення важливих культурних тем та питань, що цікавлять громаду. Такі практики дають офіцерам можливість набувати реального досвіду роботи в умовах культурного різноманіття. Вони навчаються слухати, чути та враховувати думки інших, що є невід'ємною частиною культурологічної компетентності. Ці навички також підвищують ефективність служби, оскільки

допомагають уникати конфліктів та непорозумінь. Взаємодія з населенням та участь у культурних заходах сприяє формуванню позитивного іміджу Національної гвардії, що є важливим для стабільності в суспільстві.

Не менш важливим є використання новітніх технологій у процесі формування культурологічної компетентності. Інтеграція цифрових технологій у навчальний процес дозволяє офіцерам отримувати доступ до великої кількості інформації про різні культури, традиції та соціальні норми. Онлайн-курси, вебінари, віртуальні екскурсії та інші інструменти забезпечують гнучкість у навчанні та можливість вивчення культурних аспектів у зручний для курсантів час. Використання мультимедійних ресурсів робить навчальний процес більш інтерактивним та цікавим, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Завдяки сучасним технологіям офіцери отримують знання про глобальні культурні тенденції, що є важливим для розуміння міжнародних відносин [7, с. 5]. Це також сприяє розвитку критичного мислення, оскільки офіцери мають аналізувати та оцінювати інформацію з різних джерел, що допомагає приймати обґрунтовані та ефективні рішення. Отже, впровадження сучасних технологій у процес навчання робить його більш ефективним та відповідним вимогам часу.

Культурологічна компетентність є важливим аспектом не тільки для офіцерів, але й для всієї Національної гвардії України, оскільки вона сприяє покращенню взаємодії з населенням та ефективному виконанню завдань у багатокультурному середовищі. У контексті миротворчих операцій, участі у міжнародних місіях та взаємодії з громадськістю, офіцери повинні бути обізнані про культурні нюанси, що можуть вплинути на успішність їхньої діяльності. Невігластво у питаннях культури може призвести до непорозумінь, конфліктів і негативного іміджу серед населення. Високий рівень культурологічної компетентності дозволяє військовим краще адаптуватися до різноманітних культурних середовищ і забезпечувати ефективну взаємодію з місцевими громадами [32, с. 239]. Це також сприяє розвитку міжкультурної комунікації та толерантності, що є важливими елементами для забезпечення стабільності в суспільстві. Крім того, культурологічна компетентність може вплинути на

ефективність командування та управління, оскільки офіцери з глибоким розумінням культурних контекстів можуть краще приймати рішення.

Формування культурологічної компетентності є невід'ємною частиною підготовки офіцерів, оскільки воно безпосередньо впливає на їхню здатність виконувати службові обов'язки в умовах міжкультурної взаємодії. Офіцери, які мають знання про культурні особливості та традиції різних народів, можуть уникати багатьох конфліктів і непорозумінь під час виконання місій. Це особливо актуально в умовах миротворчих операцій, де розуміння місцевої культури та звичаїв є запорукою успіху. Культурологічна компетентність допомагає військовим будувати довірливі стосунки з місцевим населенням, що є важливим для стабільності в регіонах, де вони працюють. Вона також сприяє зміцненню іміджу Національної гвардії як позитивної сили, що підтримує мир та порядок. Офіцери, які володіють такими знаннями, здатні ефективніше реагувати на соціальні та культурні виклики, що виникають у процесі служби. Це сприяє не тільки підвищенню їхньої професійної репутації, але й зміцненню довіри з боку громадськості, що є важливим для успішного виконання завдань та підтримки стабільності в суспільстві. Отже, культурологічна компетентність є важливим фактором, який впливає на ефективність діяльності Національної гвардії України.

Культурна обізнаність офіцерів допомагає їм приймати обґрунтовані рішення, особливо в ситуаціях, де потрібне розуміння місцевих традицій та соціальних норм. Наприклад, під час виконання завдань у різних регіонах України офіцери, обізнані з культурними особливостями місцевого населення, краще розуміють, як вести діалог та уникати конфліктів. Така обізнаність сприяє встановленню довірчих відносин із громадянами, що особливо важливо для підтримки громадського порядку. Знання національних та місцевих традицій допомагає офіцерам адаптувати своє спілкування відповідно до культурних очікувань. Це не тільки зміцнює зв'язок між військовослужбовцями та суспільством, але й сприяє підвищенню авторитету Національної гвардії. Культурно обізнані офіцери здатні уникати непорозумінь, які можуть виникнути

через незнання соціокультурного контексту. Це підвищує ефективність виконання службових обов'язків та забезпечує дотримання моральних принципів. Таким чином, культурна обізнаність стає важливим інструментом у підтримці етичних стандартів під час служби.

Знання культурних цінностей та моральних норм допомагає офіцерам демонструвати повагу до національної ідентичності людей, з якими вони взаємодіють. Офіцери, які знайомі з культурою, можуть легко підтримувати діалог, обґрунтований на взаєморозумінні та повазі. Наприклад, у ситуаціях з громадянами різного віку чи соціального статусу, офіцери обирають відповідні форми звертання та поведінки, враховуючи культурні звичаї. Це знижує рівень напруженості та підвищує довіру до Національної гвардії серед місцевих жителів. Культурна обізнаність дозволяє уникнути дій, які можуть бути сприйняті як образливі або невідповідні. Дотримання моральних норм та етичних стандартів, заснованих на культурних знаннях, підтримує позитивний імідж військовослужбовців. Офіцери, які володіють такими навичками, забезпечують гармонійне співіснування з громадою, що зменшує соціальні конфлікти. Така компетентність стає основою для ефективної взаємодії з цивільним населенням.

Культурна обізнаність сприяє прийняттю зважених рішень у непередбачуваних ситуаціях, коли необхідно швидко оцінити моральні аспекти подій. Наприклад, під час масових заходів або кризових ситуацій офіцери, що розуміють емоційні реакції людей, краще передбачають можливі наслідки своїх дій. Враховуючи культурні цінності та моральні переконання, офіцери можуть діяти тактовно та запобігати конфліктам. Це особливо важливо в умовах, коли необхідно зберегти спокій та уникнути ескалації напруги. Культурна обізнаність дозволяє офіцерам проявляти емпатію та враховувати етичні аспекти під час взаємодії з населенням. Завдяки цьому підхід до виконання завдань стає гнучкішим та більш гуманним. Такий підхід підвищує рівень громадської довіри та знижує ризик виникнення непорозумінь. Знання культурних аспектів допомагає офіцерам ухвалювати морально обґрунтовані рішення.

Втілення моральних норм через культурну обізнаність допомагає офіцерам виявляти повагу до прав та свобод людей під час служби. Знання культурних особливостей дозволяє офіцерам розуміти тонкощі комунікації та уникати дій, які можуть викликати обурення. Наприклад, офіцери, які розуміють релігійні особливості, можуть уникати ситуацій, що можуть сприйматися як недоречні або зневажливі. Це особливо важливо під час виконання службових завдань у місцях, де населення має особливі культурні або релігійні звичаї. Поведінка, яка враховує ці особливості, допомагає офіцерам зберігати толерантність і демонструвати повагу до цінностей громади. Такий підхід сприяє збереженню стабільності та зниженню соціальної напруги в регіоні. Культурна обізнаність допомагає уникати потенційно конфліктних ситуацій, які можуть виникнути через неповагу до місцевих норм. Це сприяє створенню атмосфери довіри та злагоди між офіцерами та місцевим населенням.

Офіцери, що розвинули культурну обізнаність, краще розуміють значення етичних стандартів і слідують їм у службових ситуаціях. Наприклад, у складних ситуаціях, де необхідно приймати швидкі рішення, офіцери, обізнані з культурними нормами, діють згідно з моральними принципами. Знання культурних та етичних аспектів допомагає уникати конфліктів та забезпечувати дотримання прав людей. У контексті взаємодії з громадянами різних етнічних груп офіцери проявляють розуміння та тактовність, що сприяє зменшенню соціальної напруженості. Культурна обізнаність дає офіцерам змогу уникати дій, які можуть погіршити ситуацію або призвести до недовіри. Це також сприяє формуванню позитивного іміджу Національної гвардії як інституції, яка поважає культурні та моральні цінності громадян. Застосування культурних знань робить діяльність офіцерів більш ефективною та етично обґрунтованою. Таким чином, культурна обізнаність є основою для реалізації моральних норм у повсякденній службі.

Зрештою, розвиток культурологічної компетентності має безпосередній вплив на моральний стан військовослужбовців, оскільки вони стають більш свідомими щодо своєї ролі в суспільстві та на міжнародній арені.

Військовослужбовці, які усвідомлюють значення культурної різноманітності, частіше демонструють високий рівень толерантності та взаємоповаги. Це, у свою чергу, створює позитивну атмосферу в колективах та підвищує моральний дух. Вміння працювати з культурними відмінностями дозволяє офіцерам краще мотивувати своїх підлеглих та ефективно управляти командами [27, с. 129]. У результаті, підвищення рівня культурологічної компетентності сприяє формуванню згуртованого та професійного колективу, готового до виконання складних завдань. Врахування культурних аспектів у військовій службі також сприяє формуванню позитивного іміджу Національної гвардії в очах суспільства. Це важливо для зміцнення довіри між військовими та цивільним населенням, що є запорукою стабільності та безпеки.

На практиці формування культурологічної компетентності здійснюється через різні методи навчання, які включають лекції, семінари, круглі столи та навчальні програми. Наприклад, лекції можуть охоплювати теми, пов'язані з історією України, культурною спадщиною та сучасними культурними процесами. Семінари можуть включати практичні вправи, які дозволяють курсантам обговорювати та аналізувати різні культурні явища, розвиваючи їхнє критичне мислення. Круглі столи можуть бути платформою для обміну думками з експертами у сфері культурології, що дозволяє курсантам отримувати нові знання та розуміння. Важливими є також польові навчання та практики, де офіцери можуть безпосередньо взаємодіяти з населенням. Це надає їм можливість застосовувати знання на практиці та розвивати комунікативні навички. Крім того, активна участь у культурних заходах, таких як фестивалі або виставки, може стати ефективним способом для розвитку культурологічної компетентності. Ці методи сприяють формуванню всебічно розвиненої особистості, готової до служби в складних умовах.

Процес формування культурологічної компетентності офіцерів здійснюється через різноманітні методи навчання, які забезпечують інтеграцію теоретичних знань з практичним досвідом. Наприклад, лекції можуть охоплювати теми, пов'язані з культурною ідентичністю українців та її впливом на національну

безпеку. Семінари, на яких обговорюються культурні особливості етнічних меншин в Україні, допомагають офіцерам зрозуміти різноманітність культурних традицій, що існують в країні. Такі активності сприяють розвитку критичного мислення курсантів, оскільки вони вчаться аналізувати різні культурні явища і формулювати власні висновки. Круглі столи з фахівцями у сфері культурних досліджень надають платформу для обміну думками та ідеями, що сприяє поглибленню знань офіцерів. Практичні справи, пов'язані з вивченням культурних звичаїв, дозволяють курсантам застосовувати теоретичні знання в реальних ситуаціях.

Додатково, польові практики, які включають участь у соціальних проектах, є важливим елементом формування культурологічної компетентності. Наприклад, залучення офіцерів до проектів, що пов'язані з відновленням історичних пам'яток, дозволяє їм безпосередньо взаємодіяти з місцевими громадами та вивчати їхні культурні традиції. Такі заходи не лише поглиблюють знання про культурну спадщину, але й сприяють розвитку навичок міжкультурної комунікації. Участь у програмах обміну з іншими країнами, де офіцери можуть відвідати культурні центри та організації, також є важливим способом розвитку культурологічної компетентності. Це дозволяє курсантам краще розуміти міжнародний культурний контекст і адаптувати свої знання до умов служби за кордоном. Залучення до таких практик підвищує мотивацію курсантів та формує у них почуття відповідальності за збереження культурної спадщини.

Крім того, активна участь у культурних заходах, таких як тематичні конкурси, конференції або мистецькі виставки, може суттєво впливати на формування культурологічної компетентності. Наприклад, участь офіцерів у конкурсах, присвячених культурному розвитку, може спонукати їх до творчого підходу у виконанні службових обов'язків. Такі заходи створюють можливості для обговорення культурних питань та формування нових ідей, що стосуються національної ідентичності. Організація проектів, пов'язаних з популяризацією культурного різноманіття, також може стати важливим інструментом для розвитку культурологічної компетентності. Офіцери, які беруть участь у таких

ініціативах, отримують можливість спілкуватися з представниками різних культур і вивчати їхні традиції. Це, у свою чергу, допомагає зміцнити зв'язки між військовими та цивільним населенням, формуючи атмосферу взаєморозуміння і підтримки. Отже, різноманітність методів і заходів у формуванні культурологічної компетентності сприяє розвитку всебічно розвинених особистостей, готових до служби в складних умовах.

Одним із ключових аспектів формування культурологічної компетентності є усвідомлення важливості культурної ідентичності та її ролі в професійній діяльності офіцерів. Офіцери, які розуміють цінність своєї культури, можуть краще відстоювати інтереси України на міжнародному рівні. Це також сприяє розвитку почуття гордості за свою країну, що є важливим для морального духу військовослужбовців. Культурологічна компетентність дозволяє офіцерам зберігати національні цінності, навіть під час служби за межами країни. Вона також допомагає підтримувати позитивний імідж Національної гвардії серед міжнародної спільноти, що є критично важливим для дипломатії. Постійне оновлення змісту навчання допоможе курсантам бути в курсі актуальних тенденцій та змін у культурній сфері. Важливим є також впровадження новітніх технологій у навчальний процес, які можуть підвищити ефективність викладання культурології. Наприклад, використання мультимедійних засобів, онлайн-платформ для навчання та інтерактивних модулів може зробити навчання більш динамічним. Це не лише залучає курсантів, але й робить процес навчання більш цікавим і зрозумілим. Важливо також заохочувати курсантів до самостійного навчання, проведення досліджень та участі в наукових конференціях. Це стимулює їх до глибшого вивчення культурних питань та формує у них відповідальне ставлення до навчання.

Важливо залучати фахівців з інших галузей, які можуть поділитися своїм досвідом і знаннями про культурні процеси. Запрошення експертів на лекції та семінари допомагає курсантам отримувати практичні знання, які не завжди доступні в рамках традиційних навчальних програм. Наприклад, участь культурологів, соціологів або представників громадських організацій може

надати курсантам нові перспективи на вивчення культурних питань. Це також сприяє розвитку міждисциплінарного підходу, що дозволяє комбінувати знання з різних областей. Заохочення курсантів до участі в програмах обміну з міжнародними навчальними закладами також може стати важливим аспектом у розвитку їхньої культурологічної компетентності. Ці програми дозволяють офіцерам досліджувати культурні особливості інших країн, що розширює їхній кругозір і розвиває міжкультурну чутливість.

Не менш важливим є формування комунікаційних навичок, які стануть основою для ефективної міжкультурної взаємодії. Включення в навчальні програми курсів з міжкультурної комунікації допоможе курсантам краще розуміти різноманітні культурні контексти і навчитися спілкуватися з представниками інших культур. Такі курси можуть включати практичні вправи, які допомагають розвивати навички активного слухання, ведення переговорів та ефективного вирішення конфліктів. Наприклад, моделювання міжкультурних ситуацій під час навчання дозволяє курсантам тренувати свої навички у безпечному середовищі, готуючи їх до реальних викликів. Це не лише підвищує їхню впевненість у спілкуванні з людьми з інших культур, але й забезпечує більш глибоке розуміння культурних відмінностей. У результаті, формування культурологічної компетентності стає всебічним процесом, який охоплює всі аспекти навчання та розвитку офіцерів, готуючи їх до успішної служби в умовах сучасного світу [24, с. 194].

Формування культурологічної компетентності офіцерів Національної гвардії України є важливим елементом їхньої підготовки, який безпосередньо впливає на ефективність виконання службових обов'язків та встановлення взаємодії з громадськістю. Це поняття охоплює знання про культурні традиції, здатність їх аналізувати та застосовувати в професійній діяльності. Формування цієї компетентності відбувається через різноманітні методи навчання, активності та практичні заходи, що сприяють розвитку культурного та патріотичного свідомості курсантів. Успішне впровадження культурологічної компетентності допоможе створити позитивний імідж Національної гвардії, а також забезпечити

ефективну взаємодію з населенням. Важливо, щоб культурологічна компетентність стала невід'ємною частиною підготовки офіцерів, адже вона є важливим чинником для успішної служби в умовах сучасних викликів. Формування цієї компетентності сприятиме не лише підвищенню професіоналізму військовослужбовців, але й розвитку соціальних зв'язків, толерантності та взаєморозуміння.

Формування культурологічної компетентності офіцерів Національної гвардії України: сутність та значення акцентує на важливості культурологічної компетентності як ключового елементу професійного становлення офіцерів, що сприяє їхній ефективній діяльності та здатності взаємодіяти з різними соціальними групами. Культурологічна компетентність включає знання про національні традиції, культурну спадщину, етичні норми та здатність застосовувати ці знання під час виконання службових обов'язків. Ця компетентність є важливим елементом професійної етики офіцера, допомагаючи йому не тільки дотримуватись високих моральних стандартів, а й гідно представляти свою країну в різних ситуаціях.

Підкреслюється, що культурологічна компетентність формує стійкі патріотичні переконання та почуття відповідальності за культурну спадщину нації. Завдяки розвитку цієї якості офіцери Національної гвардії можуть краще орієнтуватися у соціокультурних питаннях, що підвищує їхню ефективність у складних умовах служби. Розуміння культурного контексту та знання історії допомагають офіцерам уникати непорозумінь і сприяють ефективному спілкуванню з громадянами, особливо під час виконання службових завдань у різних регіонах України.

Таким чином, культурологічна компетентність є невід'ємною частиною професійної підготовки офіцерів НГУ. Її розвиток допомагає майбутнім офіцерам діяти відповідально, поважно ставитися до національної культури та ефективно представляти українську державу. Розвиток культурологічної компетентності сприяє вихованню морально та культурно свідомих

військовослужбовців, здатних зберігати та захищати культурні цінності своєї країни.

3.2. Шляхи формування культурологічної компетентності в процесі культурно-просвітницької діяльності офіцерів Національної гвардії України

У ході дослідження встановлено, що культурологічна компетентність є важливим компонентом професійної підготовки офіцерів Національної гвардії України, оскільки вона безпосередньо впливає на ефективність їхньої діяльності в умовах сучасного суспільства. З огляду на процеси глобалізації та зростання культурного різноманіття, офіцери повинні демонструвати здатність адаптуватися до культурних особливостей середовища, з якими вони стикаються під час виконання своїх обов'язків. Високий рівень культурологічної компетентності дозволяє військовослужбовцям не лише ефективніше виконувати завдання, але й формувати позитивний імідж Національної гвардії України в суспільстві.

Впровадження найкращих світових практик, адаптованих до потреб Національної гвардії України, є важливим кроком у розвитку культурологічної компетентності та професійної підготовки офіцерів. Один із ключових аспектів адаптації полягає у вивченні досвіду країн, де військові активно беруть участь у культурно-просвітницькій діяльності, зокрема через навчальні програми з історії, культури та етики. Наприклад, збройні сили США та Великобританії широко застосовують інтерактивні методи навчання, як-от культурні тренінги та семінари з міжкультурної комунікації. Такі методи допомагають військовим краще зрозуміти культурні особливості регіонів, де вони виконують завдання, та враховувати ці знання під час прийняття рішень. Для Національної гвардії України адаптація подібних практик сприяла б поглибленню культурної обізнаності офіцерів, що допомогло б зміцнити зв'язок з громадянами та запобігти непорозумінням. Важливим завданням є також розвиток програм для офіцерів, що навчають їх навичкам мирного співіснування в багатокультурному

суспільстві. Це сприяє зниженню соціальної напруги, особливо у різних регіонах країни. Адаптація міжнародного досвіду до місцевих реалій підвищує ефективність Національної гвардії та сприяє побудові довірчих відносин із суспільством.

Досвід західних країн, зокрема Німеччини та Канади, показує, що військові з багатокультурною підготовкою здатні ефективніше виконувати свої обов'язки. Наприклад, у Німеччині солдати проходять обов'язкові курси культурної обізнаності, що дозволяє їм працювати в різних соціальних середовищах, не порушуючи місцеві традиції та норми. Для офіцерів Національної гвардії України корисно було б запозичити цю практику та впровадити курси, присвячені культурному розмаїттю України. Це допоможе військовим краще розуміти відмінності між різними регіонами країни, що може бути корисним під час роботи в багатонаціональних спільнотах. У Канаді військові навчання включають заняття з культурної чутливості, які допомагають запобігати конфліктам на міжетнічному рівні. Врахування цього досвіду може допомогти Національній гвардії України розробити власні курси культурної обізнаності, спрямовані на запобігання конфліктів всередині країни. Адаптація цих підходів дозволить створити середовище, де військовослужбовці можуть активно взаємодіяти з місцевим населенням. Таким чином, Національна гвардія може діяти не лише як військова структура, а і як підтримка для різних спільнот України.

Інші світові практики включають проведення міжкультурних тренінгів, які готують військовослужбовців до взаємодії з людьми різного походження та культурного фону. У збройних силах Франції, наприклад, такі тренінги навчають військових адаптуватися до різних соціокультурних середовищ та враховувати місцеві звичаї та традиції. Для офіцерів Національної гвардії України це також може бути корисним, оскільки сприяє розвитку навичок міжкультурного діалогу в складних умовах служби. Впровадження таких практик допомагає уникати непорозумінь і зменшує ризик конфліктів на міжкультурному рівні. Це є важливим у країні з різноманітною культурною спадщиною, де офіцери повинні

бути готові взаємодіяти з різними етнічними групами. Крім того, міжкультурні тренінги можуть навчити військових підтримувати довірливі відносини з громадянами під час виконання завдань. Відтак, впровадження таких практик у Національній гвардії зміцнить їхню роль як підтримки місцевих спільнот. Це допоможе розвинути сильний зв'язок між військовими та населенням, що є важливим для стабільності у регіонах.

Адаптація кращих світових практик включає також впровадження програм культурної освіти, які навчають офіцерів основам етичної взаємодії з місцевими громадами. У США та Великобританії, наприклад, військові програми передбачають курси з етики, де офіцерів навчають поваги до громадянських прав та культурних відмінностей. Подібні програми можуть сприяти розвитку етичної відповідальності офіцерів Національної гвардії, особливо в умовах, де необхідно підтримувати громадський порядок. Це дозволяє уникати надмірного застосування сили, демонструючи повагу до місцевих норм і цінностей. Крім того, такі програми допомагають підготувати офіцерів до реагування у надзвичайних ситуаціях, враховуючи культурний контекст. Відповідальне ставлення до етичних норм сприяє підтриманню громадської довіри та позитивного іміджу Національної гвардії. Впровадження подібних програм стане важливим кроком у підготовці офіцерів, здатних ефективно та етично виконувати свої обов'язки. Це забезпечить високий рівень професіоналізму та підтримку з боку місцевого населення.

Офіцери потребують можливостей для самостійної роботи і безперервного професійного розвитку, тому важливо забезпечити їм доступ до сучасних методик та інструментів. Залучення курсантів до участі у дослідницьких проєктах, наукових конференціях та культурних заходах сприяє розвитку у них відповідального ставлення до навчання та самовдосконалення. Під час навчального процесу курсанти можуть взаємодіяти з професіоналами в галузі культурології, що допомагає їм поглибити знання та розвинути практичні навички. Такий підхід не лише пробуджує інтерес до культурних питань, а й

готує їх до ефективної роботи в реальних умовах, вимагаючи від них гнучкості та адаптивності.

Наприклад, під час навчання курсанти можуть брати участь у польових тренуваннях, де відпрацьовуються навички взаємодії з цивільним населенням у кризових умовах. Такі заняття моделюють реальні ситуації, з якими офіцери можуть зіткнутися під час миротворчих місій або в умовах надзвичайних ситуацій. Під час тренувань курсанти стикаються з акторами, які зображають представників різних культур, що допомагає їм навчитися виявляти толерантність і знаходити підхід до людей різних культурних традицій. Наприклад, вони можуть навчитися розпізнавати та уникати поведінкових жестів, що є образливими у певних культурах, тим самим запобігаючи конфліктам. Такі практичні завдання дозволяють курсантам розвинути гнучкість і культуру поведінки в мультикультурному середовищі.

Зміцнення регіональної обізнаності є важливим елементом підготовки офіцерів для ефективної міжкультурної взаємодії під час служби. Кожен регіон України має свої культурні особливості, традиції та історичні відмінності, що потребують урахування при виконанні службових обов'язків. Знання локальних звичаїв допомагає офіцерам краще орієнтуватися в культурному контексті, що є важливим для побудови довірчих відносин із населенням. Наприклад, у західних регіонах офіцери можуть зіштовхнутися з особливостями, пов'язаними з релігійними святами та місцевими звичаями, які впливають на громадський порядок. У східних та південних регіонах можуть бути інші етнокультурні традиції, що потребують особливої уваги з боку військовослужбовців. Така обізнаність дозволяє офіцерам уникати ситуацій, які могли б викликати непорозуміння або напругу в суспільстві. Крім того, регіональна обізнаність допомагає краще комунікувати з представниками різних громад, демонструючи повагу до їхніх культурних особливостей. Це підвищує рівень взаємної довіри та сприяє ефективнішому виконанню завдань.

Підготовка офіцерів із врахуванням регіональної специфіки сприяє формуванню навичок гнучкої адаптації в різних умовах служби. Наприклад,

офіцери, які добре обізнані з культурними особливостями регіону, можуть швидко реагувати на різноманітні ситуації, уникаючи непорозумінь та конфліктів. Регіональна обізнаність допомагає краще зрозуміти потреби та настрої місцевого населення, що важливо для підтримки громадського спокою. Це є особливо актуальним під час взаємодії з місцевими лідерами, релігійними діячами та громадськими організаціями, які можуть мати значний вплив на суспільну думку. Офіцери, які розуміють соціокультурний контекст, краще знаходять спільну мову з різними групами населення та підвищують авторитет Національної гвардії. Це також полегшує співпрацю з місцевими органами влади, які відіграють важливу роль у підтриманні громадського порядку. Знання про регіональні особливості також допомагає офіцерам уникати дій, які могли б бути сприйняті як недоречні або неповажні. Повага до культурних цінностей і традицій посилює підтримку військовослужбовців серед місцевого населення.

Регіональна обізнаність стає фундаментом для розвитку міжкультурних комунікаційних навичок, що є ключовими для ефективного виконання службових завдань. Офіцери, які розуміють культурний фон регіону, уникають шаблонного підходу у взаємодії з населенням і замість цього застосовують індивідуалізований підхід. Це важливо під час роботи у багатонаціональних громадах, де кожна етнічна група може мати свої специфічні норми поведінки. Розуміння таких особливостей допомагає офіцерам адаптувати свій стиль комунікації, що значно підвищує ефективність їхніх дій. Навички міжкультурної комунікації також є корисними для підвищення рівня толерантності та підтримки доброзичливої атмосфери в суспільстві. Офіцери, які демонструють повагу до культурного розмаїття, підвищують довіру до Національної гвардії серед місцевого населення. Це також допомагає уникати непорозумінь, які можуть виникнути через незнання локальних особливостей або ігнорування культурних відмінностей. Зміцнення таких навичок сприяє створенню позитивного іміджу військових як захисників, які поважають права та цінності місцевих громад.

Зміцнення регіональної обізнаності офіцерів також сприяє їхньому особистісному та професійному розвитку, оскільки знайомство з різними культурами збагачує світогляд. Вивчення локальних звичаїв і традицій дозволяє військовим розширити свій культурний горизонт, що сприяє формуванню емпатії та толерантності. Офіцери, які розуміють важливість культурної різноманітності, краще готові до службових завдань у багатокультурному суспільстві. Це робить їх більш стійкими до стресових ситуацій та здатними діяти обґрунтовано і об'єктивно, враховуючи всі культурні аспекти. Підготовка з урахуванням регіональних особливостей дозволяє офіцерам удосконалювати лідерські якості, що є важливим для підтримки команди та ефективного управління. Зміцнення регіональної обізнаності також сприяє зниженню рівня конфліктів у суспільстві, оскільки офіцери стають амбасадорами культурного діалогу та підтримки громад. Це дозволяє Національній гвардії України не лише виконувати службові обов'язки, а й сприяти соціальній згуртованості в суспільстві.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства формування культурологічної компетентності офіцерів НГУ є важливим чинником, який сприяє забезпеченню стабільності та безпеки в країні. Це дозволяє військовослужбовцям стати більш чутливими до культурних відмінностей та краще адаптувати свої дії до потреб місцевого населення. Успішна реалізація цього процесу забезпечує не лише підвищення професійного рівня офіцерів, але й сприяє зміцненню довіри між військовими та громадськістю. Таким чином, шляхи формування культурологічної компетентності виявляються багатогранними і охоплюють різні аспекти підготовки офіцерів, що є запорукою їхньої ефективності в умовах сучасності.

Формування культурологічної компетентності офіцерів Національної гвардії України здійснюється через культурно-просвітницьку діяльність, що забезпечує глибше усвідомлення національних та моральних цінностей. Один із головних шляхів — це спеціальні програми, що охоплюють вивчення історії, культурології, національних традицій та моральних принципів, які допомагають

офіцерам усвідомити значення культурних основ у їхній професійній діяльності. Важливу роль відіграють також практичні заходи, такі як екскурсії, культурні обміни та участь у патріотичних акціях, які сприяють безпосередньому знайомству з культурною спадщиною та зміцненню патріотичних переконань.

Культурно-просвітницька діяльність та морально-психологічне забезпечення є важливими складовими формування культурологічної компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. Поєднання культурно-просвітницьких заходів із морально-психологічним забезпеченням дозволяє створити стійкий етичний та емоційний фундамент, що допомагає майбутнім офіцерам краще зрозуміти свою місію, національні цінності та моральні принципи. Це сприяє формуванню відповідальної особистості, готової служити державі з повагою до національної спадщини. Культурно-просвітницька діяльність в цьому контексті охоплює вивчення української історії, традицій, національних символів, що дозволяє офіцерам усвідомити важливість культурної та етнічної ідентичності [29, с. 415].

Морально-психологічне забезпечення, у свою чергу, забезпечує стійкість та психологічну витривалість військовослужбовців, що є критично важливим для їхньої професійної діяльності. Психологічна підтримка та акцент на моральних цінностях допомагають майбутнім офіцерам адаптуватися до складних умов служби, зберігаючи при цьому високий рівень моральності та етичної відповідальності. Завдяки такій підготовці, військовослужбовці не лише набувають психологічної стійкості, але й глибше усвідомлюють, як культурологічна компетентність сприяє їхній професійній ефективності. Це підвищує готовність офіцерів до виконання своїх обов'язків з урахуванням культурних та соціальних аспектів військової служби.

Організація культурно-просвітницьких подій за участі офіцерів не лише підвищує їхню культурологічну обізнаність, а й розвиває навички комунікації та лідерства, необхідні для ефективної служби. Тренінги з міжкультурної комунікації допомагають військовослужбовцям розвивати толерантність і повагу до культурного різноманіття, що є важливим у сучасних умовах.

Системний підхід до культурно-просвітницької діяльності забезпечує необхідні умови для формування культурологічної компетентності, виховуючи офіцерів, які готові поважати та захищати культурні цінності своєї держави. Таким чином, культурно-просвітницька діяльність виступає як потужний інструмент у підготовці морально стійких та культурно обізнаних військових кадрів.

3.3. Сучасні підходи до розвитку культурологічної компетентності майбутніх офіцерів у військових навчальних закладах

Сучасні підходи до розвитку культурологічної компетентності у військових навчальних закладах охоплюють інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок, що допомагають майбутнім офіцерам орієнтуватися в багатокультурному середовищі. У навчальні програми активно включають курси з культурології, що розглядають основи міжкультурної комунікації, культурні традиції і цінності різних народів. Це дає змогу курсантам ознайомитися з ключовими концепціями, такими як толерантність і культурна адаптивність, які є важливими для ефективної служби. Одним із важливих сучасних підходів є використання симуляційних ігор і рольових моделей для відпрацювання міжкультурної комунікації. Такі вправи дозволяють курсантам змодельовати ситуації, з якими вони можуть зіткнутися під час служби в міжнародному середовищі [26, с. 15]. Наприклад, у симуляції «миротворча місія» курсанти розігрують ролі офіцерів та місцевого населення, зіштовхуючись із викликами, пов'язаними з культурними відмінностями. Це допомагає їм зрозуміти, як правильне розуміння культурних особливостей сприяє уникненню конфліктів та поліпшує комунікацію. Кожна симуляція супроводжується аналізом дій, що дозволяє курсантам побачити власні помилки і розробити стратегії їх уникнення. Використання таких методів допомагає створити безпечне середовище для практики навичок, що мають критичне значення у реальних умовах. Крім того, рольові ігри розвивають навички роботи в команді, оскільки курсанти вчаться розподіляти обов'язки і підтримувати одне одного. Це дозволяє їм формувати

відповідальність за загальний результат та вдосконалювати комунікаційні навички.

Іншим прикладом є впровадження програм обміну, завдяки яким курсанти мають можливість взаємодіяти з військовими з інших країн та переймати їхній досвід. Програми обміну передбачають як короткотривалі стажування, так і спільні навчання, що дозволяють курсантам зануритися в інші культурні середовища. Наприклад, під час стажування в країнах НАТО курсанти мають змогу вивчати стандарти військової етики та культурну адаптивність, які є важливими в міжнародному військовому співтоваристві. Взаємодія з іноземними колегами підвищує у них толерантність та вміння адаптуватися до різних комунікаційних стилів. Крім того, такі програми сприяють обміну досвідом та формуванню професійних зв'язків, які можуть стати корисними у майбутньому. Після повернення з програм обміну курсанти зазвичай демонструють покращені навички міжкультурної комунікації. Це також зміцнює їхнє розуміння особливостей службової діяльності в умовах різноманітності культур. Програми обміну стають важливим інструментом інтеграції майбутніх офіцерів до світової військової спільноти.

Сучасні підходи включають також організацію дискусійних клубів і круглих столів, присвячених культурним питанням. На таких заходах курсанти можуть обговорювати актуальні проблеми міжкультурної взаємодії та ділитися власним досвідом. Наприклад, дискусійний клуб може розглядати питання конфліктів, що виникають через культурні непорозуміння в армії. Обговорення таких тем допомагає курсантам зрозуміти, які фактори впливають на культурні конфлікти і як їх можна уникнути. Клуби також заохочують до самостійного вивчення культурної специфіки, що стимулює особистісний розвиток. Курсанти вчаться висловлювати свої думки та розуміти позиції інших, що розвиває навички критичного мислення. Вони стають більш відкритими до нових знань і готовими до культурних викликів. Участь у дискусійних клубах допомагає курсантам зміцнювати комунікаційні навички та вчить їх поважати різноманіття

думок. Це готує їх до професійної служби, де важлива толерантність до інших культур.

Організація культурних заходів у військових навчальних закладах також відіграє важливу роль у розвитку культурологічної компетентності. Це можуть бути тематичні вечори, де курсанти знайомляться з традиціями різних народів, або фестивалі культур, що включають народну музику, національні страви та одяг. Наприклад, щорічний фестиваль «Світ культур» у навчальному закладі дає змогу курсантам поглибити свої знання про різні країни та їхню культурну спадщину [21, с. 150]. Такі заходи допомагають курсантам не лише ознайомитися з іншими культурами, а й розвивати толерантність та повагу до них. Підготовка до подібних заходів часто вимагає вивчення культурних особливостей, що спонукає курсантів до самостійного дослідження. Крім того, під час фестивалю курсанти мають можливість навчитися презентувати свою культуру, що підсилює їхню національну ідентичність. Участь у таких заходах розвиває навички міжкультурної комунікації та дозволяє формувати позитивне ставлення до різноманіття. Це також сприяє побудові згуртованої атмосфери в колективі, де кожен поважає культурні відмінності. Тематичні вечори стають важ

Ще одним важливим підходом є організація тренінгів з емоційної компетентності, що включають елементи культурологічної підготовки. Під час таких тренінгів курсанти вчать контролювати свої емоції та розуміти емоції інших, що є важливим у міжкультурному спілкуванні. Наприклад, під час тренінгу з управління конфліктами курсанти моделюють ситуації, де потрібно враховувати культурні відмінності для уникнення ескалації конфлікту. Це дає можливість офіцерам зрозуміти, як емоційний інтелект сприяє побудові ефективних стосунків з представниками різних культур, що є важливим аспектом у сучасному багатокультурному середовищі. Тренінги сприяють розвитку емоційної чутливості, що є важливим аспектом культурологічної компетентності. Вони також вчать курсантів розпізнавати та реагувати на невербальні сигнали, що сприяє більш глибокому розумінню культурного

контексту. Це формує у них здатність швидко адаптуватися до нових обставин та взаємодіяти в мультикультурних колективах. Крім того, тренінги допомагають формувати командний дух і підтримують атмосферу довіри у навчальному середовищі. Емоційна компетентність стає основою для розвитку ефективної міжкультурної комунікації.

Останнім, але не менш важливим підходом є залучення курсантів до міжнародних онлайн-платформ для обміну досвідом у міжкультурній комунікації. Ці платформи надають курсантам можливість спілкуватися з військовослужбовцями з різних країн та обговорювати важливі питання культурної взаємодії [43, с. 63]. Наприклад, участь у міжнародних вебінарах дає змогу курсантам обмінюватися досвідом з миротворцями, які вже брали участь у міжнародних місіях. Це допомагає їм зрозуміти особливості служби в іншому культурному середовищі та отримати практичні поради. Онлайн-платформи також дають курсантам можливість відстежувати сучасні тенденції в міжкультурній комунікації та отримувати доступ до нових методик. Участь у таких ініціативах сприяє розвитку відкритості до нових знань і культурного збагачення.

Сучасні підходи до розвитку культурологічної компетентності у військових навчальних закладах висвітлює новітні методи, які сприяють формуванню культурної обізнаності та етичних принципів серед майбутніх офіцерів. Завдяки інтеграції культурних та історичних дисциплін у навчальні програми, курсанти отримують комплексні знання про національні традиції, моральні цінності та культурну спадщину. Одним із ключових підходів є проведення тематичних тренінгів та семінарів з міжкультурної комунікації, що допомагають курсантам розвивати навички взаємодії в багатокультурному середовищі. Практичні заняття, культурні воркшопи та історичні екскурсії дозволяють майбутнім офіцерам безпосередньо ознайомитися з культурними цінностями та здобути навички етичної поведінки у різних ситуаціях [2, с. 116].

Суттєву роль у розвитку культурологічної обізнаності відіграє наставництво, де досвідчені офіцери передають свої знання про культурні

особливості різних регіонів та особисто демонструють приклади відповідального ставлення до культурної спадщини. Інноваційні підходи, такі як використання інтерактивних технологій, зокрема віртуальних турів та мультимедійних ресурсів, збагачують процес навчання і роблять його більш ефективним. Завдяки таким підходам у майбутніх офіцерів формуються навички критичного мислення та моральної відповідальності, що є основою культурологічної компетентності. Сучасні методи підготовки у військових навчальних закладах сприяють всебічному розвитку особистостей, які здатні не лише виконувати службові обов'язки, але й підтримувати високі етичні стандарти під час служби.

Сучасні підходи до розвитку культурологічної компетентності майбутніх офіцерів у військових навчальних закладах ґрунтуються на інтеграції культурологічного компонента в усі аспекти навчального процесу та виховної роботи. Важливим аспектом є використання міждисциплінарного підходу, що поєднує історію, філософію, соціологію та культурологію, що дозволяє курсантам краще розуміти культурне підґрунтя їхньої професії. Інноваційні методи навчання, зокрема інтерактивні лекції, дискусії, рольові ігри та симуляції, допомагають курсантам глибше усвідомити національні цінності та етичні принципи, необхідні у військовій службі.

Крім того, застосовуються проєктні методи, де курсанти можуть реалізувати культурно-просвітницькі ініціативи, які сприяють особистісному зростанню та розвивають лідерські якості. Військові навчальні заклади також впроваджують програми з міжкультурної комунікації, які сприяють формуванню толерантності та поваги до культурного розмаїття, що є важливим аспектом у сучасному глобалізованому світі. Важливу роль відіграє також інтеграція цифрових технологій, які дозволяють курсантам брати участь у віртуальних культурних заходах та ознайомлюватися з культурною спадщиною не тільки України, а й інших країн.

ВИСНОВКИ

Дослідження історичних етапів розвитку культурно-просвітницької діяльності у військових структурах показало, що цей процес має глибоке коріння та суттєво вплинув на формування моральних і патріотичних якостей військовослужбовців. Особливу увагу приділено сучасній Національній гвардії України, де культурно-просвітницька діяльність інтегрована у підготовку офіцерів, сприяючи формуванню культурної свідомості та громадянської позиції. Такий історичний аналіз дозволив простежити, як зміцнення моральних основ військових через культуру ставало важливим аспектом їхнього виховання та підготовки. Важливість історичного досвіду полягає у тому, що він формує основу для сучасного підходу до виховання офіцерів, збагачуючи його перевіреними практиками минулого. Це дозволяє успішно адаптувати традиційні підходи до сучасних вимог військової підготовки. Отже, історичні етапи розвитку культурно-просвітницької діяльності є важливим чинником, що сприяє вдосконаленню виховного процесу у військових структурах.

Аналіз поняття «культурно-просвітницька діяльність» підтвердив її ключову роль у підготовці військових кадрів, оскільки вона є основою для формування моральних та етичних якостей, необхідних для ефективної служби та взаємодії з різними соціальними групами. Військовослужбовці, залучені до культурно-просвітницьких заходів, отримують можливість розвивати етичну свідомість та культурологічну компетентність, що важливо для виконання їхніх професійних обов'язків. Культурно-просвітницька діяльність сприяє інтеграції національних цінностей у процес підготовки офіцерів, підвищуючи їхню готовність до служби та формуючи високі моральні стандарти. Це поняття також розширює рамки традиційного військового виховання, додаючи до нього глибокий культурний контекст. Крім того, цей підхід дає курсантам можливість не тільки удосконалювати професійні навички, але й глибше усвідомлювати свою відповідальність перед суспільством і державою, що сприяє формуванню високих моральних стандартів. Визначення сутності культурно-просвітницької діяльності сприяє побудові ефективної системи морально-етичного виховання.

Це створює основу для подальшого вдосконалення підготовки військових кадрів, орієнтуючись на культурні та етичні стандарти.

Культурний вплив у формуванні національної самосвідомості та патріотичних переконань офіцерів має велике значення, оскільки він формує їхню відданість державним ідеалам. Патріотичні переконання, розвинені через культурні заходи, сприяють створенню сильної національної ідентичності, що є основою для мотивації в службі. Культурний компонент відіграє важливу роль у зміцненні зв'язку військових з національними традиціями та цінностями, що підтримує високу дисципліну та моральність у лавах Національної гвардії України. Це підвищує готовність офіцерів захищати інтереси держави, усвідомлюючи свою відповідальність перед суспільством. Вплив культури на патріотичне виховання офіцерів демонструє, як культурні цінності можуть стати міцною основою для розвитку їхніх професійних і моральних якостей. Це також сприяє формуванню колективної свідомості та згуртованості серед військових кадрів. Таким чином, культурний вплив є важливим чинником у побудові патріотично налаштованої і морально стійкої армії.

Оцінка сучасних методів та форм культурно-просвітницької діяльності показала, що інноваційні підходи, зокрема інтерактивні заняття та міждисциплінарні програми, значно підвищують ефективність виховного процесу. Військові навчальні заклади використовують проєктні методи, міжкультурні тренінги та цифрові технології для формування культурологічної компетентності у курсантів, що підвищує їхню готовність до служби у складних умовах. Шляхи формування культурологічної компетентності, розроблені в дослідженні, охоплюють залучення курсантів до культурно-просвітницьких заходів, а також практичні заняття, спрямовані на розвиток лідерських якостей. Систематична культурно-просвітницька робота формує високий рівень морально-етичної підготовки офіцерів, що позитивно впливає на їхню професійну діяльність. Це сприяє не тільки особистісному зростанню офіцерів, але й розвитку їхньої соціальної відповідальності та толерантності. Такий підхід забезпечує формування морально стійкого, культурно обізнаного та патріотично

налаштованого військового складу. Отже, сучасні методи культурно-просвітницької діяльності є ефективним засобом у процесі підготовки офіцерів до служби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О. Є., Маслак Л. П. Культурологічна компетентність офіцера радіоінженерної спеціальності як складова проф. компетентності // Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 150–165.
2. Аболіна Т.Г., Нападиста В.Г., Рихліцька О.Д. Прикладна етика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. с. 392
3. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р. Практичний курс військової психології: навчальний посібник. Ч. II. Київ.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2013. с. 170
4. Бойко О.В., Голик М.М., Романишин А.М. Військове навчання і виховання: навчально-методичний посібник. Львів: ЛІСВ, 2007. с. 153
5. Військова педагогіка: історія, теорія, практика: навч. посіб. / Н. В. Замотаєва. – Київ: Альфа Реклама, 2021. 364 с.
6. Бойко О.В. Теоретико-методичні проблеми формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Збройних Сил України: монографія. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2014. с. 544
7. Богущ Ф.М. Культурологічна парадигма в спадщині В.О. Сухомлинського // Педагогіка і психологія. – Київ: Педагогічна преса, 2006. – № 3. с. 5.
8. Вознюк О.В., Осадчук Н.П. Синергетичні закономірності розвитку освіти // Збірник наукових праць. – 2008. – № 45, ч. II. – Хмельницький: НАДПСУ, 2008. с. 64–68.
9. Возний І.П. Культура України ХХІ століття: підручник. – Чернівці: Місто, 2022. с. 448
10. Возний І.П. Історична та теоретична культурологія: підручник. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2017. с. 380
11. Військове виховання: історія, теорія та методика: навч. посіб. / за ред. В.В. Ягупова. – Київ: Graphic&Design, 2002. с. 560
12. Військова педагогіка: історія, теорія, практика: навч. посіб. / Н.В. Замотаєва. – Київ: Альфа Реклама, 2021. с. 364

13. Виховна робота у Збройних Силах України: підручник / [А.О. Кобзар, О.В. Копаниця, В.М. Грицюк та ін.]; за заг. ред. Б.П. Андресюка. – Чернівці: Місто, 2011. с. 408
14. Вітченко А.О., Осьодло В.І. Педагогіка вищої військової школи: підручник. – Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017. с. 504
15. Ганюкова І. Виховання військовослужбовців Збройних сил України на традиціях українського народу // Музейний збірник: зб. наук. пр. – Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2008. с. 41–43.
16. Глушук В. Стан військово-патріотичного виховання військовослужбовців Збройних сил України та членів їх сімей // Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова., Вип., 111. 2013. с. 206–214.
17. Голик М. М. Теорія та методика культурно– просвітницької роботи в Збройних силах України / Голик М. М. Навчальний посібник. – Львів: ЛВІ, 2005. с. 66
18. Жорнова О.І. Теоретико-методологічні засади формування культуротворчості студентів університетів: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. – Запоріжжя, 2007. с. 520
19. Зайцева І.В. Культурологічний компонент професійної освіти в сучасному університеті // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – 2015. – Вип. 38. с. 392–395.
20. Зимовець С.В., Ковальчук І.В., Кулинич Т.О. Соціокультурний розвиток молоді: навчальний посібник / С.В. Зимовець, І.В. Ковальчук, Т.О. Кулинич. – Київ: Центр учбової літератури, 2015. с. 256
21. Капінус О.С. Соціальна відповідальність офіцера. – Львів: НАСВ, 2019. с. 213
22. Козирєв М.П. Місце культурно-просвітницької роботи у вихованні воїнів // Збірка наукових праць. – Львів, 1995. с. 59–71.
23. Культурологія: навч. посіб. для дистанційного навчання / за ред. В.І. Панченка. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ: Університет «Україна», 2006. с. 323

24. Культурологія: теорія та історія культури: навч. посіб. / за ред. І.І. Тюрменко, О.Д. Горбула. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. с. 368
25. Маккрістал С. Команда команд. Нові правила взаємодії у складному світі. – Дніпро: Моноліт, 2018. с. 384
26. Маслов В.С. Теорія і практика культурологічної підготовки слухачів і курсантів вищих військових закладів освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук; 13.00.04. – Київ: Ін-т пед. і псих. проф. освіти АПН України, 1998. с. 35
27. Мосов С.П. Філософія і методологічні проблеми воєнної теорії та практики. – Київ: НАОУ, 2006. с. 308
28. Москаленко Н. Гуманітаризація вищої культурологічної освіти в Україні ХХ – ХХІ ст.: автореф. дис. канд. культурології; 26.00.01. – Київ: Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, 2010. с. 18
29. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України: підручник: у 2 ч. Ч. 1 / колектив авторів; за заг. ред. В.В. Стасюка. – Київ: НУОУ, 2012. с. 682
30. Медведева В.О. Вплив культурологічної освіти на розвиток обдарованої особистості // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – Вип. 16. – Київ, 2012. с. 185–193.
31. Музальов О.О. Культурологія: навчальний посібник для учнів, студентів і викладачів. – Львів, 2012. с. 185
32. Основи культурології: опорний конспект лекцій: навч. посіб. / уклад.: Овчаренко А.О., Самойленко Л.Я., Ткаченко В.П.; за ред. Овчаренко А.О., Самойленко Л.Я., Ткаченко В.П. – 2-е вид. – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2016. с. 424
33. Осадчук Н.П. Формування міжкультурної компетенції майбутніх офіцерів з урахуванням досвіду роботи Інституту мовної підготовки Міністерства оборони США // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – 2012. – № 73, частина II. – Київ, 2012. с. 164–168.
34. Осадчук Н.П. Роль практичної діяльності у процесі естетичного виховання майбутніх військовослужбовців // Естетичне виховання дітей та молоді: теорія,

практика, перспективи розвитку: зб. наук. праць. – Житомир: ЖДУ, 2012. с. 424–429.

35. Сидоренко Л. Основи прикладної культурології: навчально-методичний посібник / Л. Сидоренко. – Львів: НАСВ, 2017. с. 100

36. Станіславчук С.М. Культурно-просвітницька робота в ЗСУ (соціально-філософський аналіз): дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. – Львів: Львівський НУ ім. І. Франка, 2004. с. 19

37. Стеценко Н.М., Чикалова Т.Г. Теоретичні підходи до інтерпретації сутності культурологічної компетентності // Педагогічний альманах: зб. наук. праць / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. – Вип. 23. с. 208–213.

38. Теоретико-методичні проблеми формування лідерської компетентності майбутніх офіцерів Збройних Сил України: монографія / О.В. Бойко. – Львів: АСВ, 2014. с. 543

39. Фартушний А. Обов'язок захисту Батьківщини в контексті української національної ідеї // Військово-науковий вісник. – Львів: Військ. ін-т Нац. ун-ту «Львів. Політехніка», 2000. – Вип. 2. с. 144–154.

40. Феномен культури постглобалізму – контекст військових конфліктів. Виклики і перспективи культурологічного аналізу в повоєнному світі: зб. мат. IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 листопада 2022 р.: у 2 ч. / Маріупольський ун-т; заг. ред. Ю.С. Сабадаш; ред. та упоряд. С. Янковський. – Київ: Маріупольський університет, 2023. с. 187

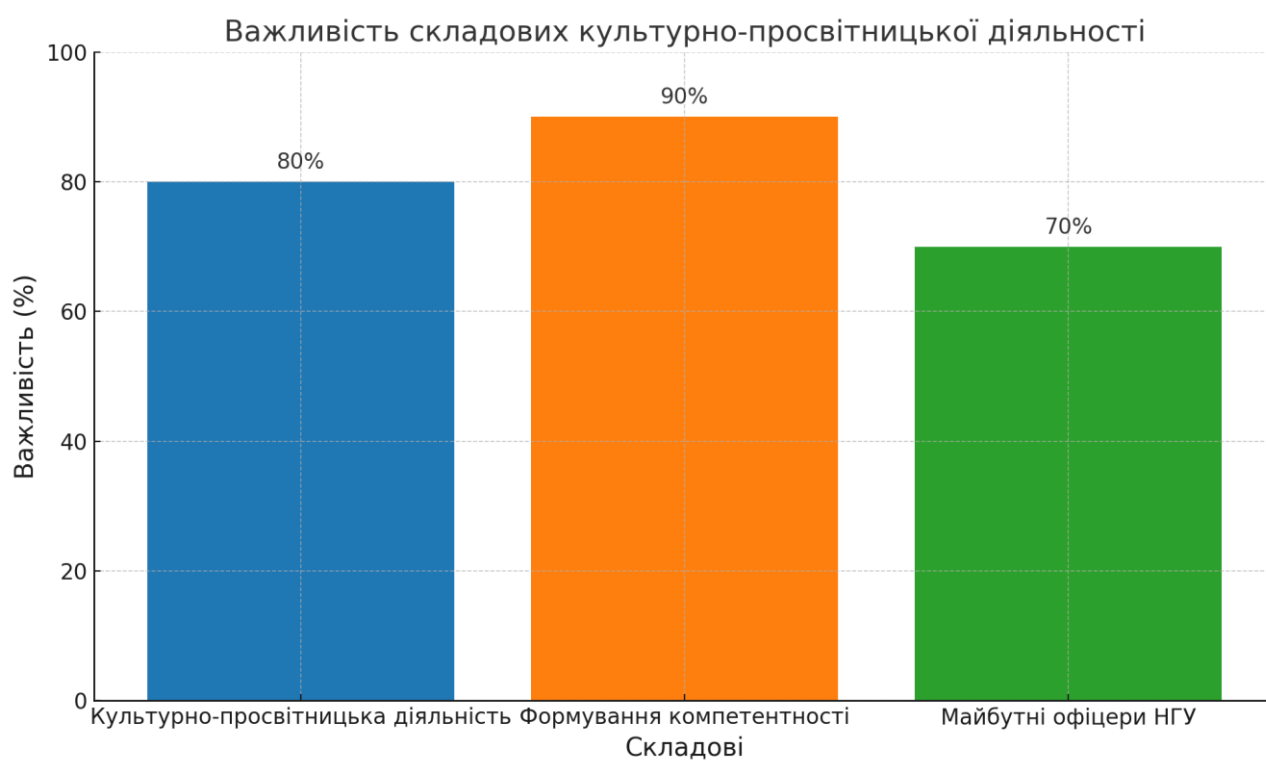
41. Ходань О.Л. Корпоративна культура офіцера. – Харків: Національна академія Державної прикордонної служби України, 2009. с. 123

42. Шевкун Г.М., Грицевич Т.Л., Гузенко І.М. Військовослужбовцю про культуру поведінки: навчальний посібник. – Львів: АСВ, 2014. с. 135

43. Шевкун Г.М. Військовий етикет: навчально-методичний посібник. – Львів: ЛВІ, 2006. с. 82

ДОДАТКИ

1. «Важливість складових культурно-просвітницької діяльності»

2. «Формування культурологічної компетентності офіцерів національної гвардії України»

Формування культурологічної компетентності офіцерів НГУ: сутність та значення

